VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL III. Nr. 1 IANUARIE 1936

BĂTRÂNICA

AN NOU FERICIT!

Anul III 279947 Sibiu, Ianuarie 1936 Nr. 1

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN

LA ÎNCEPUT DE AN

Prea multe idei și prea puțină ascultare

Intr'o recentă ședință a Senatului, dl profesor Nicolae Iorga a rostit un discurs, din care ascultătorul trebuia să rețină cel puțin sentențioasele vorbe cu cari a încheiat oratorul în aplauzele generale ale maturului corp: „Lucrurile cele mari pe lume se fac cu câteva idei și cu ascultare desăvârșită".

Așa este. Lucrurile mari nu se săvârșesc decât cu stăruitoare și devotată ascultare. Nu cu belșug de idei. Iar noi suferim grozav de boala supraproducției de idei și suntem deficienți în eforturile noastre pentru realizarea lor. Suntem prea inteligenți — și prea mult ne mulțumim cu bunele noastre intenții iscusit formulate și entuziast recomandate — spre fericirea patriei și a neamului... Fiecare din noi are idei și ține să și le afișeze cu orice prilej. Zorit de orgoliul pur, de pasiunea de a se găsi în treabă, sau de setea de a parveni, până și cel mai mic cetățean al marei noastre patrii se simte chemat să dăscălească lumea și să se înghesue cu ideile sale la ghișeul vieții publice, îmbiindu-și infailibilele soluții pentru toate necazurile acestei vieți. Iar când e vorba de înfăptuirea ideilor așa de iscusit formulate, când e vorba de efortul spre faptă, de ascultarea sinceră și jertfelnică — ah, atunci fiecare suntem bucuroși să tragem chiulul propriei noastre filosofii, așteptând să înceapă altul și, dacă se poate, să și termine lucrul. La sfeștania trebii făcute însă nu uităm să fim prezenți. Dimpotrivă căutăm „cele mai de frunte scaune", iar în discursurile festive suntem ispitiți să preamărim mai mult ideea și pe autorul ei, decât pe celce „a purtat zăduful și arșița" opintelilor cari au tradus ideea în faptă.

Canova: Devotamentul

Fiindcă suntem prea harnici în lansarea ideilor și prea zăbavnici în ascultare.

Boala este esențial democratică. Și ea a cuprins aproape întregul organism al vieții noastre naționale. Ideia de ierarhie a pierit și cu ea s'a pulverizat și ideea de disciplină și de răspundere. Conștiința datoriei a cedat pasul atât de comodului spirit de învârteală simbolizat prin musca așezată pe jugul boilor osteniți, care nu uită să-și revendice și ea meritul de a veni „dela arat".

Evident, cu asemenea mijloace ușoare nu se pot face lucruri mari. Fiindcă lucrurile mari se înfăptuesc numai prin desăvârșita ascultare izvorâtă din cea mai lucidă conștiință a datoriei și a răspunderii locului pe care-l ocupi în angrenajul vieții. Aici ca și aiurea, pilda cuceritoare ne-o îmbie Mântuitorul nostru Isus Hristos, care n'a venit să I se slujească, ci să arete că celce vrea să fie mai mare trebue să se facă slugă tuturora; care n'a venit să-și facă voia Sa, ci voia celuice L-a trimis; care nu s'a trufit în dumnezeirea Sa, ci „s'a smerit pe Sine ascultător făcându-se până la moarte" (Filipeni 2, 8).

Priviți la chipul celor două țări cari polarizează astăzi atențiunea și admirația lumii: Italia

și Germania. Amândouă ascultă de câte un om. Conducătorii lor nu au prea multe idei. Dar cetățenii-ostași ai acestor două țări, vrăjiți de pilduitoarea viață a conducătorilor lor, au învățat să asculte și cu ascultarea lor fac lucruri mari. Fiindcă și cei doi conducători ascultă: de porunca patriei și de porunca destinului neamurilor pe cari le cârmuiesc.

Intrăm într'un an nou. Oare ce ar fi să ne hotărâm și noi să intrăm într'o nouă zodie, a ascultării? Fiindcă altfel se va învechi și anul acesta înzadar, fără să izbutim a face lucrurile mari pe care le așteaptă dela noi Dumnezeu. Oare ce ar fi să se hotărească cei mici să asculte de cei mari și cu toții să asculte de Dumnezeu? Cu alte cuvinte, oare ce ar fi dacă am renunța la orgoliul prea multor idei și am începe a împlini porunca ascultării devotate?

Ar fi bine. Fiindcă astfel am scăpa de tristețea propriului nostru reproș pe care ni-l facem de atâtea ori:

Iar noi tot pe loc ne ținem,
Cum am fost așa rămânem...

NICOLAE COLAN

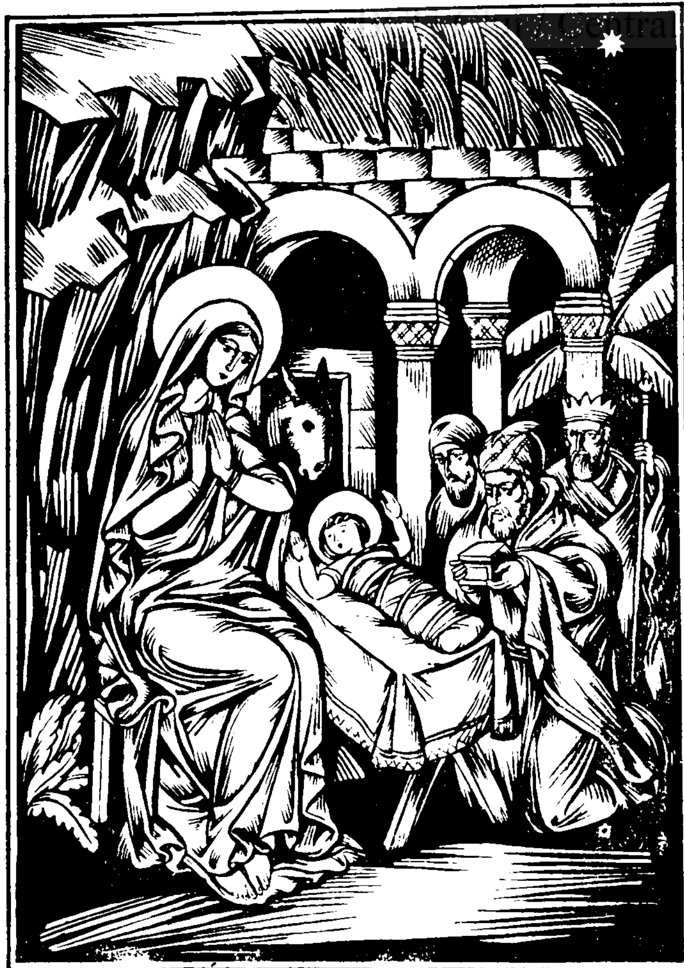
CRĂCIUN

ISUSE, UNDE EȘTI?

In Vifleem, în ieslea friguroasă, pe ogrinjii rămași dela cina vitelor, te-ai născut Isuse. Unde ești?

Intunecimea miezului de noapte ai despicat-o cu strălucitoarea rază a trupului Tău de copilaș, nespus de frumos și fermecător de drăguț. Unde ești?

Corul îngerilor, din slava ceriului, Ți-au cântat la leagăn vestirea nașterii Tale. Unde ești?

Demian: Nașterea Domnului

Ciobanii turmelor de oi prea blânde, auzit-au în tainica nopții tăcere glasul cerului muiat în milostivire cântând: „In ceriuri, Lui Dumnezeu prea mărire, oamenilor, pe lume, bună învoire". Isuse, unde ești?

Căutatu-Te-au păstorii grăbiți în noapte, aflatu-Te-au în ieslea vitelor negrăitoare și s'au închinat Ție, răsăritul răsăriturilor și Prea Sfintei Tale Maice, Fecioarei Maria, scăparea și nădejdea căzuților. Isuse, unde ești?

Stea luminoasă călăuzit-a Magii dela răsărit, prin beznatice căi necunoscute, până la coliba-peșteră, unde Te-ai născut; adusu-Ți-au Ție scumpeturi împărătești de răscumpărare și genunchii lor obosiți de îmbătrânire i-au plecat, minunându-se, în fața scutecelor tale luminoase. Isuse, unde ești?

Scăpat-ai de ucigătoarea urgie a Irodului tiran, vrășmașul venirii Tale între copiii nevinovăției. Isuse, unde ești?

In Iordan botezatu-Te-ai Tu Doamne, când închinarea Sfintei Treimi s'a arătat și glasul părintelui „Fiu iubit" pe Tine numitu-Te-a. Isuse, unde ești?

In pustiu postit-ai cu trupul și rugăciuni rostit-ai cu sufletul, ispitit ai fost de duhul cel întunecat al răului și Tu învins-ai puterea lui. Isuse, unde ești?

Prea înțelepți apostoli Ți-ai ales; învățat-ai popoarele arătându-le calea izbăvirilor; umblat-ai pe ape; potolit-ai valurile viforoase ale mărilor; îmblânzit-ai pe îndrăcitul de spaimă făcător; pe Lazar din a morții crudă împărăție înviatu-l-ai; hrănit-ai mulțimile flămânde cu puțină pâine și cu câțiva pești; pe copii iubitu-i-ai și promisu-le-ai lor împărăția ceriurilor; făcut-ai să umble ologii și să vadă orbii. Isuse, unde ești?

Socotit-ai fost între făcătorii de rele, hulit —

bătut — legat — ai fost și judecată Ți-au făcut cei nemernici, osânditu-Te-au și pe cruce Te-au pironit între tâlharii de rând și Tu iertare le-ai dăruit; în groapă nouă Ți-au așezat trupul străpuns de piroane și sulițe. Isuse, unde ești?

Lui Toma necredinciosul arătat-ai urmele cuielor din mâinile Tale, și rana din pieptul Tău făcut-ai s'o atingă, întorcându-l la fericita cale a credinței. Isuse, unde ești?

In Muntele Maslinilor la ceruri Te-ai înălțat Isuse!

Isuse, astăzi numai în ceruri ești?

O, nu! Ești și pe pământ!

Prin Tine, Isuse, s'au zidit toate, de aceea în toate ești prezent!

Ca o umbră străbați lumea noastră; ca o umbră strălucitoare arătatu-Te-ai smeritului cioban în buturugile maglavitene.

Isuse, vorbit-ai neamului Tău, înnoit-ai dragostea Ta față de noi. Chematu-ne-ai din nou la Biserica Ta, unde în straiele sfinților de pe icoane este înlănțuită ființa Ta; și celce voiește mântuire nu trebue să fie vrășmaș Bisericii Tale,

Moș Crăciun cu darurile

ci mai vârtos să se apropie de Ea, de Tine, Isuse Hristoase și de poruncile Tale.

Ales-ai pământul strămoșeștilor credințe să arăți minunile Tale, făcând orbii să vadă, surzii să audă, ologii să umble, bolnavii să se însănătoșeze, necredincioșii să creadă și toți să se mântuiască prin mila Ta cea mare și prin iubirea Ta cea necuprinsă.

Isuse, slăvim Nașterea Ta!

Dr. E. NICOARĂ

Aș vrea

Aș vrea să fiu un fluture de aur,
Să rătăcesc în nesfârșitul haos;
Aș vrea să fiu o pasăre sihastră,
Să zbor, să zbor, mereu, fără repaos.

Oceane, mări de ghiață, piramide
Să simt în urma mea cum tainic pier,
Să nu simt bucurie și nici jale
Și mângăiere vieții să nu-i cer.

Și cuibul meu să fie'n lumea largă:
Pe valuri, ori pe stâncă, undeva...
Și-al meu mormânt să fie-acolo unde
De-apururi obosită aș cădea!...

DAFNA-BLAGAIANA

Pe gânauri

ANUL NOU

Cel vechiu s'a dus...
Să strig am vrut
Pe cel apus,
Dar din trecut
Mi-a mai răspuns
Un slab ecou:
„A fost deajuns!
Din răsărit
Un altul nou
A și sosit.
Eu sunt un mort,
Un an sfârșit,
Cu mine port
Tot ce-ai iubit,
Privește-acum
In depărtări,
Și de pe drum
Din alte zări,
Iluzii vagi
Vor apărea
Și iarăș dragi
Le vei avea...
Dar visul tău
S'o stinge iar,
Vei fi mereu
Un biet hoinar...
Un altul nou
Vei îndrăgi,
Și-acelaș cânt
Vei auzi...

. . . .

Eu sunt un mort —
Un an sfârșit,
Cu mine port
Tot ce-ai iubit"...

I. V. SPIRIDON

SCRISORI DIN STRĂINĂTATE

Presa în Germania nouă

La sfârşitul lunei Noemvrie s'a desfăşurat, în Köln, cu mare însufleţire şi cu totala adeziune a celor interesaţi — conducerea politică şi breasla gazetarilor — congresul presei germane. Un fapt divers, ca multe altele. Şi ceva mai mult. Căci altfel poate nu i-am fi făcut onoarea de a-l alege tocmai pe el, din cele multe ce se petrec mereu aici, în clipa când ne aşternem să trimitem răvaş de departe, la cei ce ne citesc acasă.

Intr'o ţară ce se află încă în procesul unor mari prefaceri, cele mai mărunte manifestaţii îţi angajează atenţiunea, aproape peste voia ta. Te aştepţi mereu la ceva nou şi noutatea nu zăboveşte să-ţi vie înainte. Ştii că banalul într'o lume clădită sufleteşte din nou, n'are scaun. E ceeace arată, printre alte, ziua presei dela Köln. S'au ţinut discursuri, s'au dat directive, s'au fixat liniile de muncă ale unei instituţii care trece drept a patra mare putere într'un stat chiar pentru cutare Şmil Goldmann, care la noi acasă înjură — şi iscăleşte injuriile — pe gazetarii români creştini. Şi mai ales, s'a arătat la Köln, că abia în statul naţional-socialist presa a fost redată adevăratei sale meniri. Menire pe care o vom desluşi din cele ce urmează.

Evenimentul zilei presei germane dela Köln l-a alcătuit vorbirea Doctorului Dietrich, şeful presei Reichului. A rostit lucruri simple şi limpezi. Limpezi — tocmai pentrucă sunt simple. In Germania nouă trei sunt liniile cari zac — cari *trebue* să zacă — la baza instituţiei presei.

a) Disciplina naţională. Ca şi în politică, aşa şi în presă, nu se poate face nimic de ispravă decât prin concentrarea tuturor forţelor şi punerea lor în slujba unei idei, a unui ideal. Acest ideal, cum îl tălmăcea alt orator, e *Germania.* Cu alte cuvinte, s'a isprăvit cu vremea când fiecare-şi creştea cucuta lui — gazeta — şi-o hrănea cu mătreaţa lui.

b) Primejdia uniformităţii în gândirea şi scrisul cotidian al presei trebue preîntâmpinată cu o *bogăţie de idei* într'adevăr gazetărească. Căci tocmai astăzi presa are ocazia să fie pentru publicul german oglinda în care să se răsfrângă timpul aprig pe care-l trăieşte. Această cerinţă presupune că ziaristul posedă cele mai bune, cele mai alese calităţi.

c) Şi în al treilea rând, s'a arătat la Köln că *personalitatea* ziaristului (care, în treacăt fie spus, le lipseşte multora), e de o covârşitoare importanţă în exercitarea acestei pretenţioase slujbe.

Presa germană trebue să fie naţional-socialistă, fiindcă poporul german e naţional-socialist, fiindcă Germania de azi e naţional-socialistă. Şi a fi „naţional-socialist" nu înseamnă numai a fi membru al partidului, ci a sluji *ideii* naţional-socialiste dintr'o inexorabilă necesitate lăuntrică. Ziaristul trebue să fie pentru cititori şi pentru popor în genere, un model, un exemplu viu de ceeace trebue să devie orice bun cetăţean german.

Se ştie că în Germania a fost alcătuită o lege a presei, menită să dea această armă de luptă civică în mâinile statului. Se ştie că aici statul şi poporul sunt unul şi acelaş lucru. Deci, măsura e justă. S'a isprăvit cu magnatul care fixa linia politică a gazetei sale numai după bunul său plac. Fireşte că aici se încadrează şi dispoziţiunea după care evreii nu mai pot fi conducători de ziare. Mi se pare a fi aceasta, cea mai importantă măsură a nouei legi a presei germane. Pentru simplul motiv că destinele unui popor trebuesc să zacă în mâinile sale proprii. Străinul (citeşte: evreul!) proprietar şi conducător de ziar propagă în numele unui popor, nu ideile proprii şi adecvate gândirii acelui popor, ci ideile sale. Şi aceasta înseamnă falsificare. O falsificare ce se plăteşte scump, totdeauna. Nu de întreprinzătorul de ziare, ci de mulţimile cărora le suceşte

Iarnă în munţi

mintea cu proza sa. Evreul din Germania poate să scrie la gazetele lui, pentru neamul lui, dar nu pentru poporul german.

Acestea sunt noutățile pe cari le-a adus naționalismul german în organizația și pentru bunul mers al presei. Mă gândesc la o comparație cu stările dela noi de-acasă. La ce-aş mai face-o, când toată lumea știe că apocalipticele linotipuri din Sărindar — vai numai ele — înădușesc respirația unui popor cu tonele de maculatură pe cari le varsă zilnic dealungul și dealatul țării?

E aici un iad pentru Israelul dornic să otrăvească sufletul creștin cu o presă pe care n'o mai au? Numai ei o spun? Nu e tocmai așa! E numai un fel de purgatoriu. Dar, nu face nimic. Ce pierd aici, ei știu câștiga îndoit aiurea. La noi doar, pentru ei, e cel mai bogat paradis. Și paradisul acesta, în ordinea plaivasului și a buchilor, se chiamă Sărindar.

Breslau, Decemvrie 1935. GRIGORIE T. MARCU

Așteaptă numai Grigoriță, că vine și la noi măturoiul...

Desechilibre sufletești

II. INSTINCTIVII ȘI PERVERȘII

Legătura ce există între desechilibrații instinctivi și perverși, ne permite să-i analizăm împreună.

Grigorescu: Țigancă

Se pare că instinctul s'ar opune emoției prin origină, însă se apropie de ea prin manifestare. Instinctul implică ideia unei excitațiuni cu punctul de plecare în individ, pe când emoția își are punctul de plecare în lumea din afară.

Exagerațiile instinctelor normale și perversiunile ar reprezenta deci izvoare de activitate înăscută, cari se desvoltă în inconștient și la cari logica nu a putut interveni.

S'ar putea împărți instinctele ca și sentimentele în: egoiste, altruiste și superioare.

Instinctele egoiste la rândul lor se pot împărți în: conservatoare, constructive (care privesc conservarea și desvoltarea individului și speciei) și destructive.

Instinctele altruiste pot privi atașamentul sau legătura strânsă dintre egali, venerația inferiorului față de superior, bunătatea superiorului față de inferior, mila compătimitoare față de cel nevoiaș etc.

Instinctele superioare privesc partea etică morală, religioasă, națională etc.

Pervers este individul care sacrifică altruismul egoismului. Știm că un pervers inteligent este foarte periculos, căci cunoscând forța constrângerii sociale, știe cum să o întoarcă în folosul său.

Vom începe studiul instinctivilor cu acei la care domină partea de conservare, adică partea care ocupă cel mai vechiu și important rol în viață.

Satisfacția instinctului de conservare poate

fi compromisă prin impulsiile anormale ale unui apetit sau dorințe exagerate, tiranice.

Un individ în loc să se mulțumească cu rația de alimente necesară nutriției, o depășește făcând abuzuri. Prin aceasta arată că nu ține seamă de sfatul înțeleptului, că: „trebue să mănânci ca să trăiești și nu trăiești pentru a mânca".

Abuzurile de băuturi, în special de cele toxice: (alcoolul, morfină, etc.) furnizează încă exemple de satisfacții anormale contrarii instinctului de conservare.

Dacă sunt unii desechilibrați instinctivi cari abuzează de o alimentare în plus, sunt alții care abuzează în minus. Ei se hrănesc sub rația alimentară, postesc fără motiv (sau din motive puțin serioase) și prin aceasta fac ca stomacul lor să fie mai târziu incapabil de a suporta chiar mâncărurile ușoare.

Aș putea spune că instinctul de proprietate se atașează celui de conservare și de aceea o lege socială nu-l poate face să dispară (exemplul ni l-a dat Rusia). Avariția, pasiunea colecțiilor, furtul, etc. gravitează încă în jurul instinctului de proprietate.

Instinctul sexual veghează la conservarea speciei. Preambulul episodului genital furnizează precum știm bogat material pentru romane, comedii, drame, etc. In ele se vede jocul alternant al urmărirei și fugei, al avansurilor cochetăriei și al rezervelor impuse de pudoare, cu un cuvânt al conflictelor dintre inimă și spirit.

Astăzi în vârtejul de afaceri, instinctul sexual se lovește de instinctul de conservare și de luptele pentru stăpânire, totuși el rămâne ca unul din cele mai puternice stimulente ale vieții.

Instinctul egoist sexual este mult mai vechiu ca instinctul social considerat ca ceva dobândit. Forma cea mai simplă a acestui din urmă instinct este cea gregară. Sunt legi care regulează conservarea grupului sau a masei de indivizi. Se cunosc reacțiunile mulțimii adunate prin necesități sau pericole comune precum și legile mulțimii organizate prin interese materiale și morale.

Toate societățile, statele, popoarele, se conduc după anumite legi.

Avem însă indivizi cari rămân izolați, nu se adaptează, nu consimt să intre în colectivitate sau intră numai în grupuri cu moravuri particulare.

Medicii și sociologi consideră pe acești indivizi drept aventurierii desechilibrați.

Este drept că unii aventurieri au avut un rol folositor, căci fără ei nu s'ar fi făcut descoperiri, nu ar fi existat emigrări, debușeuri comerciale sau de resurse materiale.

Aventurierul egoist, solitar însă este un imaginativ antrenat la acțiune numai prin acest instinct.

La alți desechilibrați instinctul de aventură se reduce numai la dragostea de a rămâne liber și cu totul în afară de constrângeri sociale. Așa se creiază vagabondajul. Nu trebue să credem că singurul criteriu de vagabondaj este umblarea pe stradă (fără căpătâiu). Bogăția face distincția între derbedeul instabil care nu se supune obligațiilor unui serviciu sedentar și acei ce se obișnuiesc să-și petreacă continuu viața peste țări și mări cu mașinile, vagoanele de lux sau iachturile proprii.

Dacă aventurierul și vagabondul trăesc la marginea societății și foarte rar intră în conflict cu ea, nu tot astfel se întâmplă cu ceilalți desechilibrați instinctivi printre care se recrutează uneori delicvenții și criminalii.

Aceste din urmă categorii de desechilibrați au trăsături particulare, ce se evidențiază încă din copilărie.

De timpuriu se arată leneși și încăpățînați. Nu găsesc energie, decât pentru a face opoziție. Nu-și iubesc părinții. Se arată neadaptabili. Execută acte de bruschețǎ și violență. Printre micile lor delicte socotim: minciuna, violența față de copii sau animale, furturile dela colegi sau de prin grădinile vecine. Fug câte odată de acasă. Cu toate corecțiile ce li se administrează, ei repetă greșelile. Ca adolescenți devin mai răi deși sunt uneori inteligenți.

Inclinațiunile sexuale și pentru toxice (în special alcool) se arată încă de timpuriu.

Mai târziu ca adulți intră foarte ușor prin actele lor, în rândul delicvenților și criminalilor.

(Va urma) Dr. GH. PREDA

PRIN SATELE DIN ZARAND

CURECHIUL

Călătorul care de voie sau nevoie se duce în izolatul sat Curechiu, de unde a pornit scânteia revoluției lui Horia de-acum un veac și jumătate, poate merge pe lângă trei drumuri: dela Brad, dela Zlatna și dela Porcurea. Intenționat am spus „pe lângă trei drumuri", fiindcă pe drumurile acestea nu se poate merge. Eu am luat calea prin Porcurea, comună de unde se extrăgea înainte vreme cel mai curat aur din întreagă Europa. Trecând prin această comună, cu oameni mâncați de boli și de nevoi, m'am convins odată mai mult de adevărul cuprins în amara reflexie a nu știu cui, că bogăția sălășluește departe, cât mai departe de aur!

Mamă şi copil din Curechiu

Curechiul are 223 de case, toate din lemn, resfirate pe dealuri şi dealungul unei văiugi cu unde tainice şi limpezi. Sunt în Curechiu 878 locuitori, toţi români, toţi plugari şi toţi ortodocşi. Până la 1914 erau şi 38 de uniţi, cari aveau preotul şi biserica lor. Biserica există şi acum, aproape de biserica noastră. Numărul capilor de familie: 220; dintre aceştia sunt proprietari de pământ 190.

În anii cu producţie bună jumătate din populaţie cumpără bucate, iar în anii neproductivi absolut toată lumea se hrăneşte cu porumb cumpărat cu preţ de speculă de pe piaţa Bradului. Se practică o agricultură primitivă şi absolut nerentabilă. Gospodarii au fost sfătuiţi de numeroase persoane să se lase de agricultură şi să se ocupe exclusiv cu pomicultura şi creşterea vitelor. Sunt prea indisolubil legaţi însă de glie aceşti oameni, ca să se poată lăsa de plugărie. Ocupaţia principală şi principalul izvor de venit rămâne totuşi creşterea vitelor şi pomicultura. Să nu-şi închipue cineva, că în această privinţă Curechenii stau minunat. In anul 1932 erau în Curechiu 145 vaci de lapte, 100 boi, 3 cai, peste 800 oi, 75 capre şi 128 porci. In toată comuna erau 75 vaci cari dădeau lapte, deci fiecare vacă trebuia să hrănească aproximativ 11 persoane.

Populaţia se alimentează foarte slab. Cei mai mulţi locuitori mănâncă tot timpul anului mălai. Pâine numai la Crăciun şi la Sf. Paşti. Sunt printre ei oameni cari de ani de zile n'au luat în gură decât pâinea Sfintei Impărtăşanii! La „nedeia" din Curechiu, care se ţine în fiecare an a doua zi de Rusalii, multă lume îşi aduce mălai ca merinde.

Am intrat într'o casă mică şi întunecoasă. Am găsit acolo o mamă cu trei copilaşi. Mama plângea, copiii plângeau.

— Mamă, mi-e foame!

— N'am dragă, ce să vă dau de mâncare.

Scena aceasta m'a impresionat foarte dureros. Călăuza mea, un bătrân simpatic şi comunicativ, a observat emoţia mea şi mi-a spus:

— Pe noi, domnule profesor, nu ne mai mişcă astfel de lucruri. Ne-am învăţat cu ele, ca neamţul cu puşca. Noi le vedem în fiecare zi şi în fiecare casă. Se vede că aşa ne este scris nouă, să nu scăpăm de necazuri, până n'om avea un lemn de ăsta la cap. Lemnul, pe care mi l-a arătat avea formă de cruce. N'a mai zis apoi nimic, ci privea numai departe, departe, dincolo de zările lumii şi dincolo de zările fiinţei.

Faţă de această stare de lucruri nu trebuie să ne mire faptul că tuberculoza (boala seacă) recrutează în fiecare an noi şi noi victime. Mai departe de Curechiu tuberculoza şi sifilisul iau proporţii alarmante.

In oamenii aceştia trudiţi, bolnavi şi flămânzi bate totuşi un suflet ca'n mine şi ca'n dumneata, cetitorule. In mulţi dintre ei un suflet mai mare, călit în suferinţă, căci ştiut este că suferinţa înalţă sufletele şi le apropie de Dumnezeu.

Cărţile noastre de cetire sunt pline cu pilde

Monumentul revoluţiei, ridicat în Curechiu acum câţiva ani

de eroism culese dela străini, deşi numai în Zarand găseşti material pentru volume întregi. Oare nu-i vrednică de a fi amintită fapta fiului primarului din Curechiu care, deşi ars cu vătraiul înroşit în foc, n'a voit să divulge locul unde se găsea adăpostit Crişan? Să recapitulăm puţin faptele: După adunarea dela Mesteacăn, ţinută la 31 Octomvrie 1784, oamenii au pornit spre Alba-Iulia după arme, prin comunele Vaca (azi Crişan) şi Zdrapţi până la Curechiu. Aici au sosit Luni seara. Târziu noaptea sosiră în urma lor şi solgăbirăii Mihail Gál din Baia de Criş şi Lupu Naláczi din Brad, având lângă ei pe gornicul Petru Câra (sau Gâra) din Crişcior şi câţiva soldaţi. Pentru a iscodi locul unde se găsea adăpostit Crişan, Petru Câra s'a dus la casa primarului, unde a găsit numai pe fiul acestuia şi l-a întrebat: „unde e crăişorul vostru, ca să-l mănânc?" Fiul primarului a tăcut. L-a ars apoi cu un vătrai înroşit în foc, dar n'a putut scoate nimic dela tinărul erou despre care nu pomenesc nimic cărţile noastre scrise pentru cei tineri. Pe basorelieful de pe troiţa din Curechiu, ridicată cu ocazia împlinirii a 150 de ani dela revolta lui Horia, se vede fiul primarului schinjuit de Petru Câra.

Adăpostul lui Crişan a fost totuşi descoperit şi solgăbirăii cu soldaţii au venit să-l prindă; dar mulţimea anunţată prin tragerea clopotelor în dungă a năvălit asupra lor şi i-a omorît pe loc cu pietre, iar gornicul Petru Câra a fost ucis din ordinul lui Crişan ca vânzător de fraţi.

Marţi dimineaţa poporul s'a adunat pe locul zis „la Cruce", de unde s'au dus cu toţii la biserică, în care Crişan le-a spus „că din pricină că nemeşii nu voiesc ca Românii să capete arme şi, precum arată întâmplarea din noaptea trecută, ei se împotrivesc — de aceea acum ţăranii să-l urmeze pe dânsul, să stingă pe toţi nemeşii şi pe toţi ungurii! Să nu aibă nici o frică, fiindcă dânsul are poruncă dela împăratul să-i omoare şi să le prade averile". Aşa s'a proclamat revoluţia!

Sunt în Curechiu trei locuri cărora li se spune „la Cruce". Probabil adunarea de Marţi dimineaţa s'a ţinut la locul unde se ramifică drumul către Zlatna şi către Porcurea. Locul acesta este cel mai apropiat de biserică. Ţăranul Guga Petre Ursicaciu a aflat dela naşul său, că aci ar fi fost loagărul (tabăra) răsculaţilor. Localnicii mai în vârstă ştiu din împărtăşirile părinţilor, că într'o seară, de mult, a trecut pe aici un nebun, care cânta din fluer doine sfâşietor de triste. Işi cânta oare propria lui desnădejde, sau durerea unui popor chinuit şi subjugat de veacuri? A stat multă vreme aici, apoi a plecat în sus către dealul „Horişte" (azi Chicfureaua), unde a cântat iarăşi şi s'a închinat. Multă vreme după plecarea acestui nebun straniu oamenii se întrebau:

— N'o fi fost ăsta cumva Iancu?

Se ştie că Horia n'a luat parte la adunarea din Mesteacăn şi Curechiu, fiind bolnav. Legenda locului spune însă, că el a pornit Luni seara la adunare, dar temându-se că va fi prins de unguri, s'a ascuns pe dealul „Horişte".

De încheiere îmi pun şi eu întrebarea pe care a pus-o recent şi sbuciumatul poet ardelean A. Cotruş: Ce-ar face Crişan sau Iancu de-ar ieşi din mormânt şi ar vedea cruda realitate a stărilor din Curechiu?

IOAN MARTIN

Bisericuța din deal

Trist răsună o cântare
Spre capela dintre ulmi
Urc'agale sus pe culmi
Un convoi de 'nmormântare.

Jos în vale lângă punte
Un copil cu trei oiţe,
Flori pletindu-şi în cosiţe,
Cânt' o doină dela munte.

Se opreşte înciudat
Şi priveşte 'nmormântarea.
. . . .
Copilaş cu ochi ca zarea
Şi tu vei muri odat!...

După L. UHLAND — I. V. SPIRIDON

Rugăciunea săracului

Doamne, Dumnezeule,
Bunule,
Care eşti tată al bogatului
Şi al săracului,
Şi al sătulului
Şi al flămândului;
Tu, care saturi vântul,
Şi pământul,
De apă,
De soare;
Tu care toate le stăpâneşti
Şi le'mplineşti
Şi le'mpărţeşti
De-acolo, din împărăţia luminii,
A iubirii,
A credinţii
Şi a nădejdii.
Auzi-mă pe mine săracul,
Golul
Şi flămândul.
Căci strig către Tine,
Umilit
Şi obidit,
Dă-mi astăzi, Stăpâne,
De lucru şi pâne!

ILIE ŢARINĂ

SCENETĂ

INCULPATUL LIPSEŞTE

PERSOANELE: GHEORGHE CAPRĂ, NIŢĂ BOLOVAN ŞI JUDECĂTORUL

Decor: O cameră: Gheorghe Capră in picioare, in fața judecătorului. Niță Bolovan șade pe-o bancă mai la o parte.

Judecătorul: Dupăcum spui, cânele care te-a muşcat a fost al lui Niţă Bolovan.

Capră: Al lui a fost, domnule judecător!

Judecătorul: Eşti sigur de aceasta?

Capră: Cum să nu fiu? Că nu-i în tot satul un câne lotru ca ăla, bage-se dracu în foalele lui.

Judecătorul: Nu drăcuì, c'aici nu eşti în cârciumă. Alegeţi cuvintele: altfel rup judecata, şi te trimit la răcoare...

Capră: Cum să nu drăcui, domnule judecător, când din pricina găinilor lui Bolovan nu mai pot creşte o varză ori un nap. Că toată ziulica-s în varza mea. Par'că dumnealui n'ar drăcui dacă ar fi întors...

Bolovan: Doamne fereşte. Eu nu m'aş supăra dacă varza dumitale ar fi în găinile mele.

Judecătorul: Ascultă, nu e vorba de varză sau de găini. Spune istoria cu cânele. Cum s'a întâmplat?

Capră: Păi, iată cum, domnule judecător. Eu veneam cătr'acasă dela cârciumă. Că era seară.

Judecătorul: Pe care parte-a uliţii veneai?

Capră: Pe amândouă. Adecă, la dreptul vorbind, când pe-o parte, când pe alta.

Bolovan: Aşa e, domnule judecător; că-i un beţivan fără pǎreche. Bea şi se'mbată ca un porc. Măcar că l-a oprit şi doftorul dela băutură.

Judecătorul (cătră Capră): Da nu ţi-e ruşine? Şi nu-ţi dai seama că-ţi ruinezi sănătatea?

Capră: Ba-mi dau, domnule judecător. Că-mi zic în fiecare zi: Mă Ghiţă, mă ticălosule, lasă-te de băutură c'o să te culeagă lumea de prin şanţuri. Da crezi că ai cu cine te'nţelege?

Bolovan: Şi e slab, nevoe mare: bea două pǎhare şi e turtă. Se vede că n'a fost cătană.

Capră: Par'că dumneata ai fost...

Bolovan: N'am fost, dar la băutură mă ţin...

Judecătorul: Lăsaţi taifasul (cătră Capră): Ei bine, mergeai cătr'acasă. Şi pe urmă?

Capră: Pe urmă cânele a 'nceput să latre cumplit.

Judecătorul: Şi dumneata?

Capră: Eu n'am lătrat.

Judecătorul: Bine, bine. Dar ce-ai făcut dumneata?

Capră: Eu mi-am urmat drumul cătr'acasă. Ştiţi: Când pe-o parte când pe alta. Că par'că niciodată n'a fost drumul aşa de îngust ca atunci.

Strâmbulescu: Ciobănaş

Judecătorul: Şi cânele?

Capră: Cânele lătra într'una...

Judecătorul: Da spune, omule odată, te-a muşcat apoi cânele?

Capră: M'a muşcat, domnule judecător.

Judecătorul: Slavă Domnului!

Bolovan: Aşa am zis şi eu, când am auzit de'ntâmplare!

Judecătorul: (Către Bolovan): Prin urmare recunoşti că era al dumitale cânele care a muşcat pe Gheorghe Capră?

Bolovan: Cum să nu recunosc, domnule judecător! De ce să nu recunosc? Că un câne ca ăla nu mai e în tot satul. Nu mânâncă decât mâncare mestecată...

Judecătorul: Nu vorbi... Şi cine i-o mestecă?

Bolovan: Păi cine să i-o mestece? El însuşi!

Judecătorul: E deştept ca stăpânu-său. Cum îl cheamă?

Bolovan: Cucuruz.

Judecătorul: De ce soiu?

Bolovan: De vară. Că la noi pământul e năsipos şi ălălalt nu se face.

Judecătorul: Nu e vorba de cucuruz. De ce soiu e cânele?

Capră: Ciobănesc, domnule judecător. Că javre dalea mici, de le poartă cucoanele în braţe, nu ţin la casă.

Judecătorul: Asta nu mă interesează. Prin urmare nu tăgădueşti că cânele dumitale a muşcat pe Niţă Bolovan.

Capră: Vai de mine, domnule judecător, cum aş tăgădui... Că m'ar bate Dumnezeu...

Judecătorul: Atunci pronunţ sentinţa: Având în vedere că Gheorghe Capră a recunoscut că cânele său, numit Cucuruz, a muşcat pe Niţă Bolovan, încât acesta din urmă a fost nevoit să zacă o săptămână, inculpatul e osândit la închisoare pe opt zile. (Către Capră): Ai înţeles?

Capră: Înţeles, domnule judecător. Şi când începe pedeapsa?

Judecătorul: Chiar acum.

Capră: Atunci, Vă rog să aşteptaţi puţin, că mă duc să aduc cânele... (iese).

CORTINA

DINU PAJURĂ

SCHIŢĂ ISTORICĂ

VLĂSTARUL CORVINULUI

Ladislau Corvin

I

In noaptea Obrejaniei din anul 1456 palatul regal din Cetatea Budei strălucea ca un candelabru aprins şi meştere dănţuitoare jucau sburdalnice, ca ielele la cântec vesel de vioară, să desfăteze tinereţea cea de optsprezece primăveri a regelui Ladislau Postumul. Unchiul său bogatul Ulric de Cylle, îi ţinea ortăcia. Cu viclenia lui iscusită, ca şiretenia duhului celui rău, sporia bobotaia patimei în firea regelui celui tinăr, ca să-l încolăcească bine în mrejele dragostei, să-şi uite de cârma ţării, căci moşia făr' stăpân se poate prăda uşor.

Cântecul şi mlădierile stârniră potop de voie bună. Dar pe când părea mai robit domnitorul de farmecul jocului pătimaş, un vifor de chiote umplu văzduhul şi glasuri de clopote înnecară cântecul de vioare.

— Trăiască biruitorul! răsuna din toate părţile capitalei.

Regele se făcu îndată alb la chip, cum e vălul de sicriu şi-l întrebă în glas de tremur pe tutorul său îngălbenit:

— Ce răscoală-i asta, unchiule? Şi ce biruitor îmi tulbură poporul, acum la miezul nopţii?

Ulric de Cylle înălţa numai din umeri şi tăcea ca vioarele amuţite.

— Trăiască biruitorul Ioan Corvin! şuerau strigătele prin încăperile palatului.

Unchiul cum prinse numele eroului se şi aplecă spre rege şi-i vorbi:

— Auzi, Maiestate, că s'a năpustit Valahul asupra Cetăţii! In loc să lupte cu Turcii, s'a repezit asupra ta, să-ţi fure tronul şi coroana!

Regele îl ascultă uluit şi nu-i venea să creadă.

— Trăiască apărătorul Belgradului şi biruitorul asupra sultanului Mohamed! se auzi un nou vârtej de chiote. Regele se însenină îndată şi grăi:

— Auzi unchiule că nu-i răscoală, ci prilej de bucurie. Auzi c'a spulberat Corvinul puhoaiele turceşti şi c'a fugit cu ruşine din faţa Belgradului Mohamed al II-lea, trufaşul, care înainte cu trei ani şi-a săturat calul cu ovăs de pe prestolul sfintei Sofii din inima Bizanţului.

— Se vede c'a mai zmuls o biruinţă, afurisitul — răspunse cu răutate Ulric — dar ea nu-i nici spre slava, nici spre bucuria noastră.

— De ce?

Pentrucă-i dobândită cu armele Valahilor şi ale hânsarilor plătiţi de el.

Ei, şi?

— Ştii că ne ceruse ajutorul oştilor regale şi noi i-am nesocotit cererea. Dar el totuşi s'a încununat cu biruinţa.

— Şi-apoi?

— Azi e cu el ţara toată şi'n îngâmfarea lui poate urzi gânduri negre. Şi-ar putea întinde mâna după sceptru şi după coroană. Şi cine-i va sta împotrivă? Când şi viteji oastei noastre stau să i se închine ca unui idol!

— Poate să ai dreptate. Deocamdată, însă, el e departe, iar noi între valurile gloatelor. Ce-i de făcut!

— Vom deschide toate ferestile, le-om umplea cu flori și cu făclii, și vom pune goarnele să sune și clopotele mitropoliei să bată și vom urla și noi să trăiască biruitorul.

— Iscusința ta, unchiule, nimerește totdeauna cărarea scăpării din strâmtorări.

— Fă-l chiar prinț, acum, în fața mulțimii.

— Pentru?

— Ca să-ți cucerești iubirea poporului vrăjit de sabia Valahului. Pe urmă, ne-om scăpa noi de el, când nici nu visează.

— Bine, să facem dar așa.

Astfel se sfârși desmățul nopții, se puse răutatea la ispravă.

II

La câteva zile după sărbătoarea Obrejaniei, se făcu un praznic mare pe locul biruinței dela Belgrad. Erau de față crainici mulți, veniți din toate părțile lumii, să împletească în numele împăraților și regilor și principilor câte-o floricea, ori câte-un mărgăritar, în cununa de slavă a celui mai mare erou al creștinătății. In fruntea lor stau solii regelui din Buda, cu hrisovul înălțării biruitorului la vrednicia de principe al țării. Papa Romei îi împărtăși cinstea de prinț al bisericii lui Hristos. Vornicii lui Vlad Țepeș din Țara Românească și ai lui Petru Aron din scaunul Moldovei, îi tălmăciră bucuria sângelui pentru măreția faptei lui. Alții îl zoriau spre țelul izgonirii necredincioșilor de pe toată întinderea pământului creștinesc.

Se ținură apoi slujbe de dumnezeească slavă pela toate bisericile, la care se închinară cu evlavie crainicii. Cutrierară după aceea vatra bătăliei crâncene, unde se umplură de uimire în fața prăzii nevisate. Zecile de corăbii înnecate în Dunăre, din care abia se mai zăreau catargurile sfărâmate, sutele de tunuri părăsite de Turci în fuga lor înfricoșată, miile de puști svârlite de fugarii desnădăjduiți, zecile de mii de robi ferecați și munții de trupuri măcelărite, cari se topeau în clocotul varnițelor largi, schițau în linii mari viforul încăerării apuse.

Pe urmă se încinse ospățul bucuriei. Vuia de voie bună cetatea Belgradului ca la nunțile împărătești. Inchinau cu neastâmpăr solii, meșteri de cuvânt. Sburdau de veselie toți mesenii. Și vesel era și Ioan Corvinul, care ședea la locul cinstei dela masa cea din frunte, între solii regelui din Buda. Deși rănit la un genunche, el povestea glumeț întâmplări șăgalnice din bătălie și râdea cu poftă de ele. Solii regești se uitau cu tâlc unii la alții și ciocneau cam des cupele cu paharul sărbătoritului. El gusta din vinul roșu ca sângele, mai sta de vorbă cu unul-altul, își mai plimba privirea peste oaspeții voioși și îndemnat de vecinii săi, iar mai gusta. Se ridică apoi un crainic de lângă el și ceru mesenilor să se ridice în picioare și să închine în sănătatea regelui Ladislau. Ca la poruncă se obli biruitorul și goli cu veselie paharul în sănătatea capului încoronat. Dar în clipa aceea senină, când sufletul său drept se lumină ca o făclie de para credinței sale neclintite față de Unsul Domnului și când în semnul acestei sfinte credinți își înghiți gura de vin, un fior de foc îi străfulgeră făptura și o boare de slăbiciune îi învălui trupul. Se așeză la locul său și încercă a-și deștepta iar veselia. Dar prinse a-i păli și fața și bobițe de sudoare rece începu a-i roura fruntea lată.

— Ajutați-mi să ies de aici — le grăi el unor oameni de încredere.

— Ți-a amorțit doar genunchele cel rănit? îl întrebă unul din ei.

— Mai mult decât genunchele.

— Și unde să te ducem?

— La biserica Cetății.

— Dela ospăț la rugăciune?

— Intocmai. Și unul să cheme îndată și pe părintele Capistranu acolo.

Plecarea eroului umplu de spaimă pe toți mesenii și fel de fel de povești triste începură a colinda pela mese.

— L-a istovit încordarea din bătălie și se prăpădește săracul! spuse un sol în graiu de jale!

— I s'a înveninat trupul din rana genunchelui și-i pe ducă bietul erou! își dădu părerea un alt crainic.

— E lovit de ciumă, sărmanul și nu-i chip de mântuire! grăi unul dintre solii regali și întări și unul dintre prietenii cei mai credincioși ai Corvinului.

— Ciumă!... Ciumă! repețiră oaspeții și fețele lor se umbriră în zăbranic de durere și ochii lor se umplură de lacrimile milei. Numai crainicii regali din Buda se priviau pe furiș și înfloreau câte-un surâs în colț de buze.

III

In biserica Cetății sălășluia tăcere adâncă. Pe-un pat de brad zăcea eroul creștinătății, îmbrăcat într'o cămașă lungă, albă, în veșmântul pocăinții. La căpătâiul lui veghiau în suspin feciorii lui dragi, Ladislau și Mateiaș. La picioare străjuiau cu gene jilave prietenii lui cei mai buni. Iar în față stătea călugărul Capistranu, împărtășindu-i mângâierile cele din urmă. El asculta cucernic cuvintele pustnicului, sărută cu ardoare sfânta cruce din mâna lui și-i grăi:

— „Părinte, sunt gata de drumul cel mare al veșniciei. Făcut-am căință și primit-am și sfântul

Oaspe ceresc în cămara sufletului meu. De altcum toată viața mi-a fost o pregătire pentru primirea Lui cu vrednicie, ca El să mă călăuzească la tronul atotputernicului Impărat al ceriului. Eu L-am slujit cu vrednicie prin toate vijeliile și greutățile vieții și m'am silit să-mi împlinesc cu credință slujba, la care m'a chemat bunătatea Sa nemărginită. Am nădejdea că Impăratul cel ceresc va primi bine pe ostașul Său ostenit și-i va da odihnă în lăcașul păcii veșnice, după care se dorește cu mult foc sufletul său"...

Iși chemă apoi în față pe cei doi fii, îi sărută cu căldura despărțirii veșnice, le împărtăși binecuvântarea sa părintească și le rosti testamentul:

— „Dragii mei copii, las vouă și mamei voastre, moștenire: frica de Dumnezeu și dragostea de țară"!

După binecuvântarea lor își mângăe cu privirea șireagul prietenilor întristați și le șopti și lor:

— „Ce bine-i în Casa Domnului! Cântați-I cântare de slavă pentru toate darurile date nouă. Incepeți lin... Cântați cu toții"...

Părintele Capistranu începu un cântec dulce și cei de față îl urmau. Biserica răsuna frumos, ca de glasuri îngerești. Eroul sorbea cu sete mângăierile melodiei sfinte și adormi pe vecie în legănările ei line.

IV

Pe când se tângueau duios clopotele creștinătății la pristăvirea celui mai mare ostaș al lui Hristos, în Palatul Budei sta de vorbă tainică regele Ladislau cu sfetnicul său Ulric de Cylle.

— Ne-am mântuit de Valah, unchiule.

— Dar cu mare greutate, Maiestate. De-abia i-au putut strecura solii noștri otrava în pahar, căci era numai ochi și urechi. Și la urmă iarăși de-abia putură îndupleca mulțimea să creadă că-i prada ciumei nemiloase.

— Ei, bine c'am scăpat de primejdie.

— Incă nu, Maiestate.

— De ce?

— Numai când vom stârpi tot neamul lui cânesc, ne-om putea odihni în liniște! Pân' atunci suntem în gură de vulcan!

— Prea-i vezi grozavi, unchiule, pe fiii Corvinului. Pe când sunt numai niște blegi.

— O fi el bleg Mateiaș, că-i numai țânc de școală, dar e pară de trăznet fratele lui, Ladislau, și calcă'n urmele tatălui său. S'a îngrădit cu oaste de valahi. Ține legături de taină cu voevozii români de peste munți. Ocrotește'n tabăra lui pe-un vlădică schismatic de prin Caffa. Urzește planurile Corvinului și urmărește înfăptuirea lor. Trebue neapărat să ne scăpăm și de ei. Mai ales că Ladislau cam bănuește cauza morții tatălui său...

— Bănuește?

— Așa simțesc eu din ținuta lui. De-aceea să nu zăbovim prea mult cu miruirea lui.

— Cum crezi că i-am putea trimite pe tărâmul sobolilor?

— Tot cu chibzuința întovărășită cu viclenia.

— Bunăoară?

— Vom vesti în țară urmărirea Turcilor. Vom strânge oști creștine dintre toate neamurile. Vom apuca valea Dunării și-om poposi la poarta Belgradului. Vom cere găzduire de oaspeți și oșteni creștini. Ajunși în cetate ne facem stăpâni pe ea și pe Corvini. Dar și aici cu multă șiretenie. Vom întinde masa înfrățirii, cu cântece și voie bună. Eu voi primi pe cei doi orfani de fii ai mei și le-oi făgădui din toate ale mele de ale lor. Ii voi îmbrățișa părintește și buzele mele vor atinge fruntea lor. Eu le voi zice fii și ei îmi vor zice tată. La sfârșitul ospățului m'or petrece pân' la camera mea de găzduire, unde oamenii mei le vor împodobi creștetele cu cununa veșniciei...

— Minunat, unchiule. Numai de-ar ieși așa.

— Ei, Maiestate, eu nu mai sunt vulpe tânără.

— Unchiule, și câte-o vulpe bătrână se mai acață în cursă.

— Nu te doară capul de asta. Să ne-apucăm numai de strânsura oștilor.

— Fă cum știi?

— Las' numai pe mine. Chiar azi îi voiu scrie și socrului meu Gheorghe Brancovici, Domnului Sârbilor, că-i voi trimite nu peste mult un dar nebănuit. Două mingi, că-i mare jucăuș. Mingi de-acelea, însă, cu cari nu s'a jucat până azi voevod, din viteazul neam sârbesc. Capetele Corvinilor...

Unchiul și nepotul se despărțiră apoi fericiți și fiecare se veselea în gândul său de priveliștea vânatului bogat.

V

Pe când își așternea Noemvrie covorul său de brumă peste lunca Belgradului, regele Ladislau și unchiul său Ulric băteau cu oastea lor streină în porțile Cetății stăpânite de Ladislau Corvinul.

Tinărul căpitan îi primi sărbătorește.

Fiul eroului se așeză în genunchi în fața regelui și de acolo-i întinse cheile Cetății, pe lângă cuvintele:

— „Credința și vitejia tatălui meu le-a păstrat pentru Maiestatea Voastră. De zece ori luptat-a și biruit-a pentru ele. Primește-le acum dela fiul său orfan, ca o chezășie a supunerii și credinții lui nestrămutate".

— „Păstrează-le și luptă și tu așa pentru ele!", îi răspunse regele.

— „Vă mulțumesc, Maiestate, și pun aici legământ că voi păși pe urmele tatălui meu! Prin

faptele credinţii vreau să mă fac vrednic de dragostea Domnului meu"! rosti fiul Corvinului şi îşi pofti Stăpânul să intre în cetatea larg deschisă.

Regele şi suita lui înaintară veseli şi pe urma lor năvăli asupra porţii şi puzderia de oaste streină. Dar înainte de-a atinge ea pragul, fiul Corvinului închise şi încuie porţile cu toate zăvoarele.

Larma strânsurii lacome de pradă umplu de fiori toată suita şi regele înspăimântat întrebă cu teamă:

— Ce-i asta Corvinaşule?

— Paza legii, Stăpâne.

— A cărei legi?

— A aceleia, care opreşte piciorul strein de-a călca pragul cetăţii de graniţă.

— Bine, prietene, dar grijeşte de le potoleşte vijelia.

— Vor juca îndată, Maiestate. Juncii sfârâe în frigări şi au prins a pocni şi butoaele. Pân' atunci poftiţi în sala cea mare.

— Mai întâi la biserica cetăţii, Corvinule, să dăm slavă lui Dumnezeu pentru purtarea de grijă — îi răspunse în glasul evlaviei, regele, care 'n spaima lui se gândise că acolo, în taina Casei Domnului, va putea chibzui mai liniştit asupra felului de scăpare din capcana primejdioasă.

VI

Masa se sfârşise. Avuse darul să rumenească feţele şi s'aprindă inimile. Regele se urcase în camera lui tainică să se odihnească, iar Corvinul se retrase dimpreună cu unchiul regelui în camera sa de lucru, să descurce starea cetăţii. Ulric de Cylle părea foarte prietinos. Cuvintele lui erau mieroase, ca de tinăr îndrăgostit. Nu-l mai scotea din „fiule" şi „dragă" pe tinărul căpitan al Belgradului. Acesta era închis şi rece. Şi cu cât sporea mai mult dragostea unchiului regal, cu atâta se făcea mai tăcut şi cu ochii mai vifornici vlăstarul corvinian. Desluşindu-i mâhnirea Ulric îi puse mâna pe umăr şi-l întrebă ca un părinte milostiv:

— Ce grije-ţi apasă sufletul, fiul meu cel drag?

— Eram şi eu odată fiul cel drag al cuiva, care a fost izgonit din lume, pentrucă îşi iubea prea mult şi regele şi ţara...

— Ei, căpitane, ciuma-i boală care nu iartă!

— O, Ulric, nu ciuma, ci otrava i-a curmat viaţa!

— Nici nu-mi pot închipui o nelegiuire atât de mare!

— Închipuirea se îngrozeşte, dar mâna cuiva a săvârşit-o!

— Cine poate fi acel nemernic?

— Tu! Chiar tu! Chiar întâiul sfetnic al regelui! Şi nu te mulţumeşti cu capul lui! Mai vreai şi capul meu şi pe cel al frăţiorului meu Mateiaş!

— Ce învinuire neruşinată!

— Adevărul! Numai adevărul! Caută scrisoara asta! Poartă pecetea şi iscălitura ta?

— Adevărat.

— Ai trimis-o socrului tău, dar a căzut în mâna mea! Mai ceteşte-o odată! Citeşte măcar şirul ăsta, în care te lauzi că vei face mingi din capetele Corvinilor!

Ulric de Cylle văzându-şi scrisoarea şi simţindu-se descoperit se 'nfurie ca o furtună şi 'n turbarea lui prădalnică isbi cu sabia să despice capul căpitanului. Acesta însă-i prinse lovitura cu luna inelului din stânga, iar cu sabia din dreapta îi zbură capul.

Săpase nenorocitul groapa altuia, dar căzut-a el însuşi în ea.

VII

Prietenul lui Ulric şi omul curţii regale, palatinul Garay îi zugrăvea regelui norii primejdiei ce-l ameninţă între zidurile acestei cetăţi afurisite şi înfăşura în zdrenţele celei mai urâte defaimări sufletul căpitanului Ladislau Corvinul. Asculta şi fata palatinului.

— Vipera nu poartă atâta otravă în gura ei blăstămată, câtă ură tăinueşte vlăstarul de Valah în inima lui nelegiuită! Ură împotriva Maiestăţii Voastre! Ură împotriva stâlpilor neclintiţi ai Tronului! Ură împotriva vrednicilor fruntaşi ai Ţării! Ură împotriva a tot ce-i bun şi sfânt în jur de noi! E mai făţarnic decât Necuratul! Blând ca un porumbel şi nevinovat ca un miel, în faţă! Iar în dos îndrăsneţ ca leul cel năvalnic! Ochii lui zâmbesc, dar gândul unelteşte şi braţul e gata de-a izbi! De-aceea l-am sfătuit pe luminatul Ulric, înainte de plecare la el, să 'mbrace două platoşe de zale pe sub mantaua-i largă.

Regele-l asculta speriat şi fiecare clipă-i sporia tulburarea. Frumoasa fată a palatinului îşi schimba macii din obrajii fragezi cu petalele de păpădii şi din îndemnul inimii se pomeni şi ea 'n cuvânt:

— O, tată, de ce vorbeşti aşa despre fiul aceluia, pe care creştinătatea toată îl cinsteşte ca pe prinţul Crucii lui Hristos? Nu-ţi aduci aminte că Domnul nostru a vorbit în duhul milei şi despre Iuda Iscarioteanul?...

Cuvintele fetei credincioase grămădiră sângele în faţa tatălui şi el era gata să isbucnească într'o vijelie, dar îl opri lărmuirea pripită de afară. De-odată cu ea se crepă năpraznic şi uşa şi năvăli furtunatic Ladislau Corvinul, c'o ceată de prieteni armaţi, în camera sfatului celui de taină.

Regele și palatinul se ghemuiră într'un unghier și nu-și puteau da crezare ochilor pentru cele ce vedeau. Căpitanul era plouat cu sânge din creștet până la glezne și sabia lui picura mărgăritare roșii.

— Iertați, Maiestate, căci eu m'am apărat numai! strigă vlăstarul Corvinului în glasul lui rugător.

— Cine te-a atăcat, căpitane? îl întrebă regele c'o umbră de duioșie.

— Acela, care nu mai este viu.

— Cine-i nenorocitul acela?

— Scriitorul acestor șire! Și Căpitanul îi întinse scrisoarea pricinașă, toată stropită cu sânge.

Regele se aplecă îndată spre ea și când îi descurcă iscălitura, izbucni într'un hohot de plâns:

— O, Ulric! O, unchiule Ulric! Ce soarte tristă te-a ajuns! In loc să cazi pe câmp de bătălie, te-ai prăbușit în cetatea cerută de moștenire! In loc să mori străpuns de vârful iataganului turcesc, te-ai stins spintecat de tăișul sabiei creștine! Și încă de spada fiului tău sufletesc!...

— Nevinovat sunt, Maiestate! întărea răspicat căpitanul.

— Sfânt e dreptul apărării! strigau prietenii săi credincioși.

Înspăimântat de glasurile lor îndrăsnețe, regele chibzui puțin și răspunse apoi ușurat:

— Iertat să fi, căpitane, iar mortul să se odihnească'n pace!

Chiote de bucurie acoperiră cuvintele regelui și-o caldă strângere de mână pecetlui înălțătorul legământ al iertării și al păcii.

Se risipiră apoi cei de față, în zvon de slavă regală. În pogorîrea lor pe scările bătrâne, palatinul îi șopti fetei sale:

— Vezi c'am grăit adevăr?

— Și totuși, tată, nici munții și nici văile noastre nu zămislesc o floare mai frumoasă decât sufletul căpitanului!

— Acesta-i graiul dragostei, fata mea... Și dragostea-i oarbă...

Fata se rumeni mai tare decât o pară și își sugrumă în gât răspunsul.

VIII

După prohod regele prinse a cutriera poienele codrilor și iezerele măgurilor, a apuca la vânători potecile cerbilor și a răscoli la pescuit culcușurile păstravilor. Poate pentruca să scape de umbra însângerată a unchiului său Ulric, care-i cerea neîntrerupt răsbunare. Însoțit de palatinul Garay și de fata lui frumoasă și întovărășit de căpitanul Ladislau, s'avântă până'n jghiaburile Semenicului, unde-l primi sărbătorește mama căpitanului, văduva Elisaveta Corvin. Când îi ură bun-sosit și-i întinse din prag pânea și sarea, el îi răspunse:

— Am o rugăminte caldă. Să nu-mi mai spui Maiestate, ci fiule, iar mie îngădue-ște-mi să-ți zic mamă... Și-atunci pe Ladislau îl voiu chema frate și prinț... Imbracă dar, frate dragă, princiara haină de purpură... Și să ne bucurăm și să ne veselim de frumusețea acestei zile... Imbrace-se în purpură și prințul Mateiaș... Iar tu, mamă scumpă, desbracă-ți haina neagră... Nu se cuvine să poarte astăzi doliu: mama regelui și văduva aceluia, care a trecut din moarte la viață și care stăpânește acum în cer, cu Hristos, pentru care a luptat...

Regele sărută apoi în văzul mulțimei și fața și mâna mamei sale și își îmbrățișă cu căldură frații veseli. Pe urmă-l căută cu privirea pe sfetnicul său Garay și-i grăi:

— Ei, palatine, dar tu n'ai nici un cuvânt de spus?

— Eu aș fi cel mai fericit muritor, dac'ași fi aflat vrednic de-a spune mamei Maiestății Voastre: cuscră, iar prințului Ladislau: ginere.

Tinerii se înroșiră până la urechi, căci de mult se întreceau inimile lor în aceeaș caldă bătaie. Scânteile privirii lor înălțară mânile părinților spre binecuvântare și'n vesel alai se'ndreptară spre altar, la sărbătoarea logodnei și a înfrățirii minunate, întărite prin jurămintele cele mai grele.

Se'ncinse apoi hora bucuriei. De mult nu mai văzuse palatul Corvineștilor atâta vârtej de voie bună, ca'n cele câteva zile de petrecere regală. Numai atunci se sălășlui din nou liniștea între zidurile străvechi, când regele și suita lui, dimpreună cu prințul Ladislau, apucă drumul cătră cetatea sa de reședință.

IX

In palatul regal al Budei descălecară oaspeți aleși din alte țări. Un șirag de voinici încercați în lupte crâncene. Veniră să probeze iscusința săbiilor cavalerești de prin aste ținuturi dunărene. La vestea sosirii lor roiră cete de viteji, să apere onoarea țării. Dar toți se acoperiră cu rușine. Iar streinii se umflau în penele trufiei. Dar când înproșcarea armelor biruite, cu nămolul disprețului, trecu măsura și când nimenea nu era în stare să-i înfrunte, se repezi Ladislau Corvinul pe câmpul onoarei și'n câteva ceasuri nu mai rămase nici-un cavaler strein neînfrânt.

Toată Curtea se aprinse de bucurie și-l copleși cu flori pe viteazul biruitor. Și se porniră apoi serbările biruinței. La începutul lor regele îl îmbrățișă cu foc pe cel slăvit de-o țară 'ntreagă și-i grăi:

— Biruitorule Ladislau, ar fi bine să-l aducem și pe fratele nostru Mateiaș la serbări, să se 'mpărtășească și el de fericirea noastră.

O, rege cu inimă de aur, trimit îndată crainic să vină.

X

In castelul Corvinilor se sfătuea Elisaveta cu Mateiaș:

— Nu te duce dragul meu, căci de câteva nopți mă împresoară tot visuri rele.

— Dacă-mi porunceşte fratele...

— Aminteşte-ți de povața tatălui vostru, că niciodată să nu fiți amândoi frații la Palat.

— M'ar putea bănui regele de necredință...

Şi plecă. Ladislau îl întâmpină în marginea Budei. Şi călăriră veseli spre Cetatea regală. Dar când intrară pe poarta cea mare, o ceată de curteni se năpusti asupra lor și-l înfundară pe unul într'o temniță, iar pe altul în alta. Se ținu îndată judecată și judecătorii îi osândiră pe amândoi frații la moarte silnică, pentru uciderea lui Ulric. Regele, însă, îl milui pe Mateiaș cu mutarea pedepsei în robie pe viață și-l trimise numai pe Ladislau înaintea călăului.

Purta şi'n clipa tăierii haina aceea de purpură, pe care i-o dăruise regele în clipa jurământului de înfrățire.

— Mor nevinovat! strigă el înfiorător în clipa când gâdele își ridică toporul.

Arma izbi odată. Şi Ladislau nu se clatină. Lovi a doua-oară. Eroul nici acum nu se mişcă. Trozni şi a treia-oară. Căpitanul rămase tot în picioare.

— Şi după legea omenească sunt mântuit! strigă în glas de veselie vlăstarul Corvinului.

Călăul se uită spăriat în jurul său, întrebând ce-i de făcut. In balconul Palatului distinse brațul regelui, care făcea semn furios să-și facă datoria mai departe.

Călăul mai izbi încă odată din toată încordarea trupului său voinic şi de astădată nimeri bine. Capul lui Ladislau Corvinul se rostogoli ca o minge mare lângă picioarele sale.

Aşa s'a retezat vlăstarul Corvinului...

A. NANU

LEII

E groapă adâncă — iar în fundul ei
Închişi, fără vină, erau patru lei.
Privind în spre-apusul roșu, cu turbare,
Tot chinul în răgnet își spun. Nici mâncare
De câteva zile nu au — și nici apă;
Nimic nu se află în adânca groapă.

Erau patru. Unul, al Sodomei fiu
Domnise odată liber în pustiu.
Şi 'n tăcerea-adâncă era de temut
Pentru celce 'n ghiară-i pradă i-ar fi căzut.

Nisipul Sodomei în singurătate
Indurerat leul îl vede... departe!
In groapa adâncă toate-au luat sfârșit!
Azi e sclav și plânge leul flămânzit.

Al doilea vine din pădurea deasă;
Regi îl urmărise — dar prietenoasă
Adăpost în neagra vale îi dădea.
Azi e aci celce codrii stăpânea.

Pe-al treilea munții toți l-au cunoscut
— In umeda umbră a lor s'a născut —
Răspândeau fiorii răgnetele-i crunte
Al treilea dară, e un leu de munte.

Şi-al patrulea monstru, mândru și temut,
Pe nisipul mării pasu-i leneș, mut
Şi-a purtat adesea. Azi durerea-i mare
Căci se plictiseşte acest leu de mare.

* * *

Deodată 'n colțul sinistru și rece
Poarta se deschide și o umbră trece.
E prada ce vine și'n groapa cu lei
Împins cu cruzime căzu 'n fundul ei,
Un om. Leii 'ndată cu coamele'n vânt
Răgnind îl priviră și-și luară-avânt.
Pe cer și în groapă și'n întreaga fire
E roșu — e sânge. Totu-i răsvrătire.

Danil își întinse mâinile-amândouă
Zicând blând și dulce: „O, lei, pace vouă!"
Şi-acești monștri, leii, de foame 'nrăiți
Stătură, la glasu-i, ca mieii, 'mblânziți.

Strânşi mai la o parte vorbeau între ei:
„Acest om ne vine din pustiuri, lei,
— Cel dintâi le spuse — căci mi s'a părut
C'a suflat semunul, când a apărut".

Leul de pădure 'ngândurat a zis:
„Când grăit-a omul, mi-a părut, ca'n vis,
C'aud freamăt dulce, crengi care se frâng.
Din pădure-i. Vorba și glasul lui plâng".

Al treilea spuse: „Cu-Atlas e la fel,
Mireasmă de munte răspândit-a el.
Acest om, mă credeți, vine înspre noi,
De pe înălțimea munților cei goi".

Iar cel dela mare vorbi cel din urmă:
„Când văd mărefia, ura mi se curmă.
In ochii acestui om văzut-am eu
Nemurirea: Vine dela Dumnezeu".

* * *

Când se lăsă noaptea pe 'ntregul pământ,
Celce împinsese pe sclav ca 'n mormânt
Vru să vadă singur ce-a rămas din el:
Senin privea cerul blândul Daniel.

Din V. HUGO — În românește de Z. A.

EDUCAȚIE

TINERETUL ȘI LECTURA

Lectura nu e numai pentru tineri, ci și pentru adulți. Dar, dacă pentru adulți ea poate să însemneze un mijloc de recreație ori poate chiar un mijloc ieftin de a alunga plictiseala pricinuită de lipsa unor ocupații „mai rentabile", dacă adulții nu se mai simt așa de mult atrași și stăpâniți de vraja ei, apoi pentru tineri ea exercită o atracțiune și o influență de care nu totdeauna ne putem da seama. Cine n'a simțit în anii tinereții puterea de atracțiune a unor cărți de lectură? Uneori, uitând să mai meargă la masă, citeau ascuns de ochii părinților în vr'un colț al podului, sau îți terminai lectura noaptea la vr'un muc de luminare, ori poate și mai rău la lumina pe care focul o arunca din sobă. Din cauza lecturii tânărul își uită de orice datorințe, neglijează mișcarea în aer liber, neglijează și munca impusă de școală și ajunge în conflict cu aceasta și cu părinții.

Mai mult se citește la vârsta de 15 ani; și se citește cu o adevărată furie.

Iacă pentruce. Până la vârsta de 12 ani tânărul nu este stăpânit decât de dorința de a cunoaște cât mai mult din tainele lumii fizice. Incepând cu adolescența, axa intereselor se schimbă. Interesul natural se îndreaptă din afară înlăuntru. Interesul pentru mediul fizic este înlocuit cu interesul pentru mediul social. De aci înainte *omul* e obiectivul atenției tinerilor. Nimic din ceeace observă cu privire la comportamentul oamenilor nu-l lasă indiferent. In fața multiplelor *atitudini* ale oamenilor, tânărul se trezește la o nouă viață. Cu încetul el începe să se descopere pe sine în mijlocul mulțimii; conștiința de sine se trezește. Vrea să fie și el bărbat, în toată puterea cuvântului. Tot ce face dovada curajului, a eroismului, îl atrage, îl extaziază. Tumlirz numește epoca adolescenței și a pubertății epoca „entuziasmului" (Die Epoche des schwärmerischen Interesses). Este timpul în care Robinson, Jules Verne, povestirile despre haiduci, Indieni (Peile roșii) și despre detectivi găsesc un ecou puternic în sufletul tânărului. In nemărginita lui admirație față de omul puternic, el omagiază chiar și pe căpitanul de hoți și pe criminal.

Dacă romanul pe care-l are tânărul sub ochi va cuprinde tablouri, ilustrații, este cu atât mai plăcut. După O. Kroh (Die eidetische Anlage bei Jugendlichen) numărul eideticilor, adecă al acelora cari simt nevoia de a vedea scenele, este destul de mare (35—47°/₀). Numai așa se explică numărul cel mare al cetitorilor de *reviste ilustrate*.

Fetele la vârsta adolescenței și în deosebi a pubertății citesc cu predilecție lectură de conținut erotic, pentrucă aceasta hrănește dorința lor interioară și răspunde acelei sete de simțire și viață proprie femeii. Curiozitatea este foarte mare și instinctul sexual, care se impune tot mai mult, caută mulțumire și farmec în fantezia erotică. Față de persoanele lecturei sale ea simte o simpatie sau antipatie pasionată.

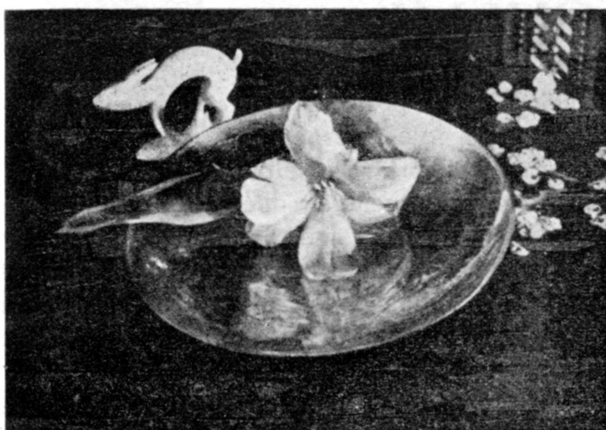
Lectura trebue socotită între cei mai puternici factori de educație atât în bine cât și în rău. O carte rea e mai periculoasă decât un prieten ticălos. In adevăr, dacă acesta se va rușina să mai spună cuvinte necuviincioase atunci când va vedea cum roșesc obrajii, cartea nu va înceta să vorbească în fața nevinovăției. O carte poate fi periculoasă, ba mai periculoasă atunci când nu-și arată deodată intențiile pe față, ci și le ascunde, luând uneori aspectul de apologetă a virtuții, dar având totuși grije ca se strecoare în suflet câte o picătură de otravă. Părinții trebue să se teamă mai ales de aceste cărți fățarnice care nu predică păcatul pe față, ci lasă doar să se întrăzărească aceea ce excită simțurile și trezește pofte rele. O lectură rea poate naște ușor dispoziții bolnăvicioase în viața afectivă a tineretului, încâlcește noțiunile, sapă la rădăcina principiilor morale și îndreaptă cugetarea pe drumuri false.

Influența puternică a lecturii se explică prin lipsa de spirit critic a tânărului care încă *nu știe ce-i viața* și ușor poate fi sugestionat.

Literatura ușoară, fabricată ca o marfă de câștig, îi prezintă întâmplări și tablouri pe care el le va lua drept întâmplări reale din viață și cari nu sunt decât niște caricaturi. Ele îi ațâță fantazia și aduc cu sine o orientare și desvoltare falsă a

Prietini

Natură moartă

vieții sufletești. Tânărul ia de bani buni tot ce-i înfățișează literatura decadentă și *din persoanele romanelor își face ideal de viață.* Și o spun aceasta cu toată convingerea, deoarece eu însumi începusem să cedez influinții hipnotice pe care o exercită de exemplu romanele de aventură cu detectivi. Pe când eram în clasa a 3-a sau a 4-a de liceu, nu știu cum îmi căzuse în mână un număr din seria de romane întitulate „Scherloch Holmes". Rămăsesem încântat de un astfel de detectiv ingenios și curajos. Ba mai mult, începusem să văd lumea prin ochelarii miraculoși pe cari mi-i punea la dispoziție scriitorul. Nu vedeam în jurul meu decât oameni pe cari îi suspectam și căutam să descoper în acțiunea lor ceva ce m'ar fi făcut părtaș la gloria unui detectiv iscusit. Din starea aceasta de somn hipnotic m'a trezit un unchiu. Acesta m'a surprins citind și deoarece țineam foarte mult la el, m'am ținut de promisiunea de a nu mai citi nici un fel de roman fără aprobarea lui.

Dacă romanele despre detectivi, cât și celelalte romane de aventură atrag în sfera lor de influență mai mulți băieți, apoi romanele sentimentale formează lectura predilectă a fetițelor. Și influența romanelor sentimentale nu e mai mică decât a celorlalte genuri de romane. Ele trezesc în sufletul fetiței așteptări pe care viața nu i le poate îndeplini niciodată. Ele trezesc dorul după o altă sferă de viață, care zace dincolo de granițele posibilului.

Literatura cu conținut sexual ațâță fantazia, iar fantazia este aceea care răscolește de timpuriu instinctul sexual din somnul lui natural și turbură liniștea sufletească.

Tot așa de dăunătoare pentru sănătatea sufletească și trupească a tinerilor sunt și scenele obscene din filme și din piesele de teatru.

Educatorii și medicii încep să-și dea seama, că literatura este una din multiplele condiții ale bolilor nervoase și ale decăderii morale. Nu pot trece cu vederea nici greșala care se face povestindu-se copiilor înainte de culcare astfel de povești, cari prin conținutul lor impresionează așa de mult încât nu pot dormi liniștiți, ci sunt chinuiți în vis de reprezentări groaznice.

După toate aceste reflexii, întrebarea care se impune este: ce trebue să facă educatorii (părinții, profesorii și preoții) pentru a pune sufletele tinere și neprihănite la adăpost de influența cărților și revistelor cari ar împiedeca desvoltarea lor sănătoasă?

Rolul de îndrumător al tineretului, în ce privește lectura, nu e prea ușor. Dela acesta se cere în primul rând să fie un bun cunoscător al nevoilor sufletești ale tinerilor, nevoi care se schimbă necontenit cu înaintarea în vârstă. Fără a cunoaște evoluția sufletească a tinerilor nu va fi în stare să pună la dispoziția acestora acele cărți sau reviste care corespund intereselor proprii vârstei lor. In adevăr, am fi foarte nedrepți cu tinerii, dacă am judeca lectura lor după modul nostru de a simți și de a judeca, în loc să ne transpunem cu o binevoitoare înțelegere în lumea de simțire și de cugetare a lor.

Nu suntem îndreptățiți să oprim pe tineri dela acele genuri de lectură după care însetează ei și din care ne-am adăpat cu toții. Nu suntem îndreptățiți de exemplu să aruncăm din mâna tinerilor orice roman de aventură. Acest gen de literatură corespunde nevoilor sufletești proprii fazei de trecere dela adolescență la pubertate. Dar ceeace ne este îngăduit și *trebue* s'o facem este de a selecționa acest fel de lectură cât și altele *după criteriile judecății etice.* Astfel lectura aventurilor cu hoți, detectivi, tâlhari etc. poate fi înlocuită foarte bine cu cărțile lui J. Verne; acelea cari satisfac tendința iubirii, cu romanele de dragoste fără scene obscene; romanele cu conținut erotic, cari nu fac altceva decât exaltează o predispoziție a adolescenței și așa destul de puternică, trebuesc evitate. Așadar, îndrumătorul tinerilor în lectură nu trebue să fie numai un moralist, ci și un bun psiholog; altcum riscă să înăbușe setea după lectură.

Față de problema aceasta a lecturii tineretului, afară de părinți și de ceilalți educatori trebue să ia o atitudine și statul. Cum s'a interzis comerțul cu stupefiante, pentruce nu s'ar interzice comerțul cu o astfel de literatură decadentă și pornografică, care pentru sănătatea nervilor e cel puțin tot așa dăunătoare? Intervenționismul statului în chestiunea aceasta ar fi cât se poate de salutar, orice ar spune jupânul Herz și tovarășii lui.

Prof. OCTAVIAN DRAGOȘ

CRONICĂ ȘTIINȚIFICĂ

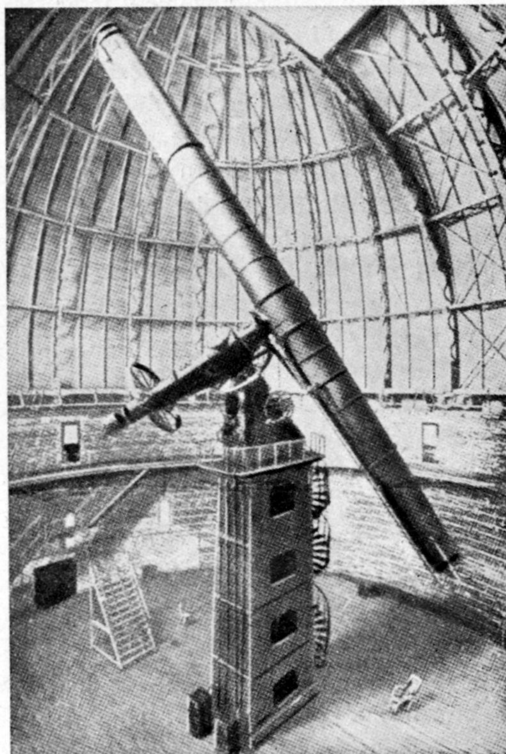
SPRE CULMI

Minunate sunt tainele naturii, dar și mai minunată este sămânța divină pe care a sădit-o Dumnezeu în creierul omului! De când s'a trezit omul pe pământ, de atunci încearcă mereu să pătrundă tainele lumii înconjurătoare. Și cu cât se adâncește în cercetări, cu atât se înmulțesc întrebările ce i se pun spre deslegare. Nu odată marii învățați, ajunși la adânci bătrânețe, după o viață întreagă de cuceriri în știință au fost siliți să exclame: „De-abia acum îmi dau seama cât de puțin știu!" Și totuși omul de știință nu descurajează niciodată. Numai credința religioasă are mai multe pilde de martiri sacrificați pentru cauza lor, ca știința.

Invățații cari se ocupă cu cercetarea sufletului și minții omenești s'au întrebat cu explicabilă curiozitate: Oare ce imbold îndeamnă pe oamenii de știință, să-și dedice viața întreagă unor cercetări, cari de cele mai multe ori n'au nici o legătură aparentă cu viața de toate zilele? Cine i-a vrăjit? Ori însăși natura se răsbună pe ei învăluindu-le mintea pentrucă au îndrăznit s'o tulbure în maiestoasa ei alcătuire?

Intr'adevăr cât de curioase ne apar nouă, oamenilor de rând, cele mai multe din preocupările savanților! Unul colindă munți și văi spărgând și adunând bolovani, altul adună gâze și viermi; pe unul nu-l interesează decât insectele cari au peste o sută de picioare, altul nu se simte bine decât în peșteri, în vârful munților, în fundul apelor în înălțimile amețitoare ale stratosferei. Microscopul cu lumea nevăzută de noi a microbilor este fericirea pentru doctor și biolog, cerul cu milioanele lui de stele este țara visurilor pentru astronom. Profanul îi privește cu un zâmbet și fără să-i înțeleagă... îi iartă totuș, căci nu fac nici un rău!... Filosofii, marii matematicieni, teoreticienii se miră și mai mult. Și este explicabil. Dacă un savant ar scrie sau ar vorbi despre obiceiurile paianjenilor, ale peștilor turtiți din fundul mărilor, sau chiar despre mișcările stelelor, oricât ne-ar părea de curioase preocupările lor, tot înțelegem — în urma urmelor — câte ceva din ce spun. Dar un filosof, un matematician, unul din ceice se ocupă cu știința teoretică, e condamnat, din clipa când rostește prima frază, să nu fie înțeles de nimeni. Și atunci suntem indreptățiți — par'că — să ne întrebăm, de ce-și irosește omul ăsta mintea pentru lucruri cari n'au nici un rost practic? Aici însă începem să greșim! Rostul cercetărilor, oricât de teoretice și oricât de abstracte ar fi ele, nu se vede acum. Nimic din sforțările omului nu va rămâne nerăsplătit. Dacă nu azi sau mâne, cine știe peste câte zeci sau sute de ani omenirea va folosi descoperirile celui mai modest dintre cercetători. De altfel, omului de știință puțin îi pasă, în general, dacă cercetările lui vor fi luate sau nu în seamă de contimporani. Pe el îl conduce o scânteie dumnezeiască, care-l încălzește și-i ține mintea și voința trează. E lucru știut că dacă o parte din realizările științei se datoresc cercetării *interesate* a oamenilor, cele mai strălucite, cele mai sublime cuceriri sunt acelea făcute numai de dragul științei, nu din dorința de a le pune în practică.

Se opresc și azi învățații uimiți în fața minunilor de artă și știință descoperite la vechii Egipteni și Indieni. Ne amintim cu toții din școală, că marile piramide din Egipt erau făcute pentru a adăposti trupurile regilor, după moarte. Deci cu un scop hotărât, practic. Și totuș explicația nu-i îndestulătoare! Căci în cea mai mare piramidă — aceea a regelui Cheops — stau împietrite pentru vecinicie nu numai blocuri uriașe, dar și o seamă de date științifice câștigate de oameni cu 4000 de ani înainte de Hristos. Așa de pildă: înălțimea piramidei e făcută exact de un miliard de ori mai mică decât distanța dintre soare și pământ, iar cotul egiptean era a zecea milioana parte din raza pământului, așa cum azi metrul este

Cea mai mare lunetă din lume: a Observatorului din Jerkes—Statele Unite

a 40 a milioana parte din lungimea meridianului pământesc. Ceeace dovedeşte că, acum 6000 ani, cu cine ştie ce mijloace primitive, Egiptenii aflaseră multe din rezultatele cu cari se mândreşte ştiinţa de azi. Şi câte asemenea exemple nu se pot da! In decursul miilor de ani de când a apărut omul pe pământ, mintea i-a fost vecinic agitată de întrebări. De atunci şi până azi interesul lui n'a încetat o clipă să cerceteze, să descopere.

Pe vârfurile munţilor celor mai înalţi din Europa şi America stau azi clădite în piatră observatoare astronomice în care s'au retras, ca pustnicii, savanţi şi şi-au dedicat viaţa cercetării cerului. Oare nu este asta una din tendinţele omului de-a ajunge cât mai aproape de Dumnezeu? Dar nu cu trufie ca cei din Babilon, ci cu smerenie şi cu veneraţie pentru opera Lui. In largul oceanelor sau în fundul grotelor s'au izolat cercetători şi-şi pun mereu viaţa în pericol pentru cercetările lor. Inchişi între cei patru pereţi ai laboratoarelor, mii de savanţi — părăsind tot ce e lumesc — asemeni călugărilor sau misionarilor creştini — studiază infinitul mic, atomul.

Cu ce scop? Pentru mărirea sau îmbogăţirea lor? Sunt în slujba unor întreprinderi mari? Nici una, nici alta! Ci numai de dragul ştiinţei! Omul îşi dă seama cât de mic şi neînsemnat e el în raport cu creaţiunea lui Dumnezeu. Şi-atunci ştie că nu poate face un act de mai mare veneraţie faţă de Creator, decât contribuind cu toată puterea minţii sale să descopere şi să înţeleagă o părticică din sublima Lui creaţie. Şi îl mai îndeamnă o nobilă ambiţie de-a şti cât mai mult. Sau, cum spune un mare savant român, profesorul Ţiţeica: „E o chestiune de înaltă demnitate a neamului omenesc, ca nici un colţ de pe suprafaţa globului pământesc să nu rămână neexplorat şi ca nici o chestiune pusă de mintea omenească să nu rămână fără răspuns. De aici rezultă un imbold pe care în grade deosebite îl simte aproape toată lumea, o curiozitate care pentru unii este un imperativ al vieţii lor sufleteşti, imbold şi curiozitate cari constituesc în realitate motorul adevărat al progresului omenirii".

Prof. A. CREANGĂ

NOTE DE DRUM

PRIN ŢĂRILE APUSENE

PLECAREA

Des de dimineaţă, am „prins" la automobil cei 45 de „cai", am încuiat poarta şi-am plecat spre Cluj. Dimineaţă răcoroasă de toamnă, răcoare bună pentru motorul automobilului care nu se înfierbântă prea tare şi trage bine. Dela Mercurea până la Alba-Iulia merg pe drum de asfalt, astfel încât mersul meu pare maiestos în maşina care e liniştită şi ea, nu mai trosneşte din toate încheieturile cum face când merge pe drumuri desfundate şi pare şi ea mulţumită de asfaltul acesta modern. În răcoarea dimineţii de toamnă nu întâlnesc pe nimeni pe drum şi singurul semn de viaţă îl dă carburatorul automobilului care trage benzină la motor.

Stând la volan, gândul meu mă poartă înapoi tocmai cu o sută de ani, când Dinicu Golescu venind din Muntenia, cu căruţa, a trecut prin Sibiu, Mercurea şi Alba-Iulia, în călătorie lungă în străinătate, ca să-şi ducă copiii la învăţătură în Elveţia la Geneva — „unde am şi lăsat pe Ştefan *i* Nicolae, fiii mei, spre învăţătură", cum spune acest boier român în însemnările lui de călătorie.

Eu nu-mi duc copiii la învăţătură, fiindcă încă nu-i am, ci mă duc numai pe mine, trupul cel mult pătimitor şi sufletul meu, spre ţări mai calde şi cer mai senin decât al nostru, deşi în căutarea timpului frumos ar trebui să plec primăvara care totdeauna e urîtă la noi, nu toamna care este singurul anotimp românesc frumos. Primăvara cu schimbările repezi de temperatură şi cu zilele ei de o căldură mincinoasă, aduce multe boli peste oameni, cari nu mă lasă să plec de lângă ei, pe când toamna cu acel senin al cerului, cu acea climă uniformă şi lipsită de curenţi, scade numărul bolnavilor, aşa încât „domnul doctor" mai poate răsufla şi poate merge o lună prin străinătăţi fără ca oamenii să sufere prea mult de lipsa lui.

Am plecat deci, pentruca să-mi mai împrospătez sufletul cu lucruri nouă şi frumoase văzute prin străinătăţi, şi'n lungile seri de iarnă geroasă

şi de primăvară urîtă să mă leagăn aducându-mi aminte cu bucurie de frumoasele locuri pe cari le-am văzut în lunga mea călătorie.

La Cluj am oprit câteva ore să respir împreună cu maşina. Seara am oprit la Oradea, unde am dormit.

ORADEA—BUDAPESTA

Mi-am umplut rezervorul maşinei cu benzină, luându-mi şi câțiva zeci de litri de rezervă, ca să-mi ajungă până în Austria şi să nu fiu silit să cumpăr din Ungaria benzină, care aci e de calitate foarte proastă, fiind amestecată cu alcool. La 15 kilometri de Oradea e vama spre Ungaria, în satul Borş, unde mi se face inspecția paşaportului meu şi a tripticului (paşaportul maşinei) în mod foarte cuviincios atât de vameşii noştri cari nu-mi cer nici un ban, cât şi de vameşii unguri cari îmi cer 25 Lei pentru intrare.

Timp ploios, drum noroios, şes fără sfârşit — Bărăganul Ungariei — pe care nenumăratele fântâni cu cumpănă par nişte țânțari *anofeli* cari inoculează pământului *hematozoarul lui Laveran.*

La Berettyoujfalu nişte unguri răi la suflet mă îndreptează pe un drum noroios şi desfundat, încât mi-au trebuit două ceasuri până am găsit drumul cel adevărat. In drumul meu trec prin sate pline de noroiu cleios; maşina mea înaintează cu greu prin aceste sate mărginaşe, cari n'au avut noroc să cadă în linia şoselei naționale care trece departe de ele şi nu duce spre frontiera română şi spre marele oraş unguresc, Debrețin. Toate acestе sate aveau să fie româneşti, după convenția din 1916. Conferința din 1919 dela Paris însă ne-a mutat granița mai spre ost cu câteva zeci de km.

Abia după ce am ajuns la Karczag am ieşit din noroi şi am intrat în şoseaua națională care duce direct spre Budapesta. Opresc puțin în Karczag să revăd *biserica românească* din piatră, biserică zidită de *macedo-vlahi* şi în care până în anul 1918 servia părintele Popoviciu, care-şi avea sediul permanent aci împreună cu cei câțiva credincioşi români cari nu mai ştiau româneşte şi cărora li se făcea serviciu în greceşte. Azi această „biserică grecească", cum o numesc ungurii de aci, nu mai are preot; credincioşi mai sunt vre-o zece inşi, iar slujba în biserică o face odată pe lună preotul român dela biserica din Mişcolț, oraşul în care s'a născut marele mitropolit Şaguna.

La Solnoc trec Tisa peste pod, unde mi se cere vamă şi abia de aici încolo începe şoseaua de asfalt care mă duce până la Budapesta, oraşul capitală în care am făcut trei ani de medicină şi în care în anul 1916 am avut marea bucurie să citesc că trupele române au intrat în Braşov. Azi Budapesta este un oraş necăjit şi sărac — se vede pe uniforma ofițerilor — şi scump. Am dus maşina la garaj şi în vreme ce-mi spăla maşina, servitorul începe să facă politică cu mine, năcăjit că „le-am luat Ardealul!" L-am lăsat să facă politică singur şi de dragul Italiei m'am dus să mă culc la „Hotel Meran".

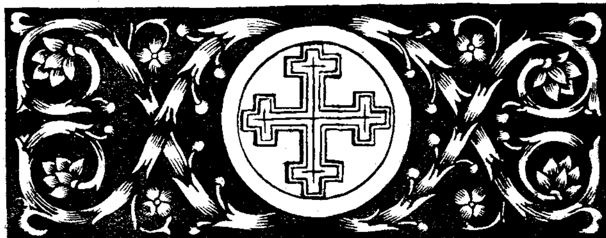
SPRE AUSTRIA

Ploaia de eri s'a oprit. Azi cerul e senin, dar e răcoare. Dela Budapesta apuc pe drumul minunat care duce peste Dunăre pe podul Margareta de lângă insula cu acelaş nume din mijlocul Dunării. Margareta a fost fiica regelui ungur Bela al III-lea şi s'a măritat cu bizantinul încoronat Isac Anghel (1182—1195), care a avut o ținută duşmănoasă față de Românii din Balcani (Hemos). Cu prilejul căsătoriei sale cu Margareta acest bizantin Isac Anghel, lacom şi mic la suflet, despoae pe supuşii săi — pentruca, cu banii storşi dela ei, să dea strălucirea şi pompa cuvenită acestui eveniment fericit. Dările îngreunară mai cu seamă populația românească din Balcani; oamenii cârmuirii au fost fără cruțare față de ea. Răpirea turmelor şi relele ce au făcut au produs o adâncă nemulțumire între Români. Doi frați, Petru şi Asan, cari făceau parte din căpeteniile lor, oameni ambițioşi, energici şi plini de iscusință, folosindu-se de fierberea obştii, s'au pus în fruntea nemulțumiților şi au semănat în popor gândul răsvrătirii. Aşa s'a ajuns la înfăptuirea imperiului româno-bulgar la care a contribuit şi această Margaretă prin căsătoria ei, de numele căreia este legată existența celui *dintâi* şi până azi a celui din urmă *împărat român.*

Insula, pe lângă care trec eu acum cu automobilul meu, a fost locul în care această Margaretă şi-a petrecut anii bătrâneții sale.

La ieşirea din oraş mă întimpină o şosea minunată, şoseaua Budapesta—Viena, cu care se mândresc ungurii spunând că este între cele mai bune şosele din Europa. In adevăr vorbind, cu şoselele ca şi cu jandarmeria, ungurii sunt aproape neîntrecuți în Europa şi în privința aceasta românii nu se pot asemăna cu ei. Cu privire la şoselele româneşti citez numai un rând dintr'un ghid american care face atenți pe automobilişti: „Nu mergeți cu maşina în România!" iar în privința jandarmeriei — întoarce foaia.

(Va urma) Dr. EUGENIU DOBROTĂ

VITRINA CARȚII

CRONICA LITERARĂ

FLORI CREŞTINE, de *Al. Lascarov-Moldovanu,* Bucureşti, editura Cugetarea pp. 205, Lei 30.

Mici istorioare, crâmpeie rupte din valurile vieții, ca tot atâtea picături de rouă binecuvântată: credința în grija şi iubirea Domnului, dragostea şi mila față de semen, pocăința, mustrarea de cuget, bucuria faptei bune, rostul vieții, trufia neruşinată, virtutea cinstei şi a cuvântului dat, îngăduința creştinească, cinstirea datinelor bisericeşti şi a icoanelor, necesitatea rugăciunii, Isus — stâlpul neclintit şi alte multe de acest fel sunt ideile pe care autorul le îmbracă în haina iscusitului său scris.

Simpatic buchet de „flori creştine". El a răsărit din prisosul unui suflet credincios şi a fost stropit cu lacrimile dragostei „răsfrântă în soarele iubirii", pentruca mireasma lui să slujească drept alinare celor năpăstuiți de relele lumii şi lumină de îndreptare celor rătăciți pe căile întunericului.

AJUTĂ-TE SINGUR sau CARACTER, PURTARE ŞI STARUINȚĂ, ILUSTRATE CU AJUTORUL BIOGRAFIILOR, de *S. Smilles,* traducere de *Al. Lascarov-Moldovanu,* ed. Cugetarea, Bucureşti, pp. 291, Lei 45.

In viață răzbat oamenii plini de energie, activi, stăruitori şi de caracter. Firile slabe se şterg, se topesc în marea masă a mulțimii. Numărul mare sau mic de cetățeni stăpâni pe sine, energici este indiciul vigoarei sau slăbiciunii unei națiuni. Dar chiar fericirea individuală nu se poate realiza de ceice sunt robii propriilor vitii, egoism şi ignoranță. De aceea a pregăti oameni de caracter înseamnează cel mai important lucru în opera de educație. Unul din cele mai bune mijloace este pilda, care înfluențează în mod hotărâtor structura sufletească în formație a tineretului.

In cartea de față ni se dau biografiile sau numai momentele decisive din viața unora dintre marile personalități, întemeietori de industrii şi producători, astronomi, chimişti, prelați, generali ridicați din ținuturile sărăciei, cuceritori de țări, exploratori, etc., tot atâtea admirabile exemple de energie, curaj, sârguință, exactitate, punctualitate, respectabilitate şi economie.

Traducerea e o verigă mai mult în lanțul mijloacelor de îndrumare a tineretului, oferit cu multă înțelegere de dl Al. Lascarov-Moldovanu.

L. BOLOGA

Pr. Toma Chiricuță şi *Pr. Gh. Butnariu:* EVANGHELIA TĂLMĂCITĂ PENTRU TIMPUL PREZENT. Ed. „Fântâna darurilor". Bucureşti 1935. Pag. 256. Lei 30.

Doi dintre cei mai distinşi slujitori ai altarelor lui Hristos şi-au luat sarcina frumoasă şi folositoare de a tălmăci pe înțelesul tuturor viața şi învățătura Mântuitorului nostru, aşa cum e înfățişată în cele patru evanghelii canonice.

Primul volum al acestei tălmăciri a ieşit de sub tipar şi-şi aşteaptă cititorii strădalnici. Acest prim volum (care merge cu tâlcuirea abia până la „alegerea ucenicilor") ne arată că lucrarea e concepută în proporții largi. Pentru această deosebit de grea intreprindere autorilor nu le lipseşte nici o însuşire: nici pregătirea teologică, nici talentul literar, nici stăruința misionară. Fără să facă paradă de erudiție seacă, autorii pun la contribuție bogate resurse de cunoştințe istorice şi arheologice, o minte lucidă şi o inimă caldă — pentru lămurirea textului. Mai mult: pentru adâncirea credinții şi pentru folosul duhovnicesc al cititorilor, la fiecare frântură mai importantă din Evanghelie adaogă câte-o meditație de-o impresionantă adâncime religioasă şi de-o remarcabilă frumusețe literară.

Aşa că pe urma ispitirii cărții, lectorul îşi luminează mintea, îşi curăță inima, îşi înalță întreg sufletul.

Cucerit de temeinicia ştiențifică şi de frumusețea literară a acestei tâlcuiri îndrăsnesc să spun, că dacă distinşii preoți T. Chiricuța şi Gh. Butnariu n'ar face altceva în restul vieții ce le-o va rândui bunul Dumnezeu, decât să ducă la sfârşit opera pe care-au început-o — şi ar fi destul pentruca să-şi câştige vrednicia unor adevărați ucenici ai Domnului.

Dumnezeu să le ajute.

N. C.

Maria Apostolescu-Steriopol: ICU, versuri. Odorheiu 1935. Pag. 88. Lei 50.

Publicarea poeziilor mult regretatei profesoare nu este numai fapta omagială a unui soț iubitor şi a unei mame iubitoare, ci ea alcătueşte şi o faptă de interes literar. Pentrucă Maria Apostolescu-Steriopol a fost o personalitate de o vădită sensibilitate artistică şi de o rară distincție sufletească.

Am cunoscut-o la Bucureşti, când îşi făcea studiile universitare. Zilnic o vedeam trecând pe la Cămin, cu cărțile de literatură franceză în ghiozdan şi cu un sfios zâmbet pe buze.

Din poezia pe care ne-a lăsat-o drept dar al discretei sale treceri printre noi se desprinde o

nemărginită dragoste de natură, de copii şi de animale. Le înţelegea tăcerea lor elocventă şi sta adeseori de vorbă cu nevinovatele făpturi ale lui Dumnezeu. Din poezia ei însă nu lipseşte nici nota filosofică. Viaţa pe care-o simţia ţâşnind din cel mai plăpând firicel de iarbă îi umplea sufletul de entuziasm admirativ, iar taina morţii o înfiora cu nepătrunsa ei fatalitate.

Iată un pilduitor fragment de concentrată sensibilitate poetică:

Brazii au suflete curate — de-aceea mi-e teamă să trec singură prin mijlocul lor.

Când eşti copil ţi-e frică de oameni.

Când eşti mare ţi-e frică de lucruri, de animale şi de pomi.

Ei sunt nevinovaţi şi judecă drept.

Pe copiii mici îi iubesc, cum mă iubeau şi ei pe mine odinioară.

Deaceea eri – când să trec prin pădurea de brazi — am luat de mână un copil ca să mă apere.

(Cânturi zadarnice)

Conferinţa despre „Poezia depărtării" care se adaogă poemelor lirice din volum — dovedeşte şi ea, că Maria Apostolescu-Steriopol, cu sufletul ei delicat, nu se simţea bine decât evadând în cea mai îndepărtată lume a visurilor, în patria copiilor nevinovaţi... N. C.

CE S'A ÎNTÂMPLAT IN LUNA TRECUTA

La noi

In toamna acestui an s'a săvârşit cu mare solemnitate sfinţirea bisericii ortodoxe din Simeria

CONCERTELE DE COLINDE inaugurate la Sibiu de Păr. prof. T. Popovici tind să se generalizeze tot mai mult. Aproape în toate oraşele mai de seamă ale Ardealului se aranjează în preajma sărbătorilor Naşterii Domnului asemenea concerte menite să înalţe sufletele creştineşti şi să contribue în felul acesta la păstrarea şi înviorarea unora dintre cele mai frumoase şi mai educative datini ale neamului nostru.

Ultimul concert dat de măestrul T. Popovici la Sibiu a fost ascultat în catedrala noastră mitropolitană de peste două mii de credincioşi.

DUELUL BETLEN-TITULESCU. Intr'una din şedinţele Camerei, contele Betlen vorbind la discuţia Mesajului s'a plâns de tratamentul statului român faţă de minorităţi şi'n deosebi faţă de Unguri. Contele a mers aşa de departe cu îndrăsneala acuzelor sale, nedrepte până la obrăznicie, încât a provocat un răspuns drastic din partea dlui N. Titulescu.

Ministrul nostru de externe a arătat falsa postură pe care şi-a luat-o contele Betlen acuzând statul român că prigoneşte minorităţile din cuprinsul lui, şi i-a arătat aceluiaş conte, că ar face mult mai bine dacă şi-ar îndemna tovarăşii de luptă politică să se încadreze în viaţa statului care-i adăposteşte în spiritul celei mai largi toleranţe şi dacă ar renunţa la iredentismul care transpiră din orice act politic al ungurilor din România. Fiindcă „Ungaria milenară nu va învia niciodată!"

NOII EPISCOPI AI ARADULUI ŞI HOTINULUI. Pentru scaunul vlădicesc din Arad, congresul naţional bisericesc a ales cu o impresionantă majoritate de voturi pe P. S. Sa Arhiereul Andreiu Mager, învăţatul şi vrednicul vicar al eparhiei Orăzii — iar ca urmaş al I. P. S. Visarion, la Bălţi, acelaş congres l-a ales pe P. S. Sa Tit Simedrea, vicarul sfintei Patriarhii.

Episcopii aleşi au rostit în faţa congresului discursuri de-o

Dl Nicolae Titulescu

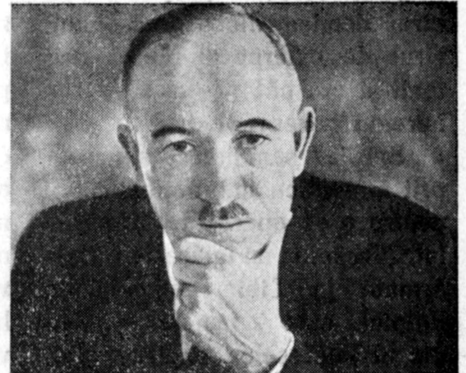

P. S. Sa Andrei, episcopul Aradului

înaltă semnificație morală, mărturisind că-și vor face deplin datoria de păstori duhovnicești și de paznici ai legii noastre românești la cele două hotare opuse ale țării, unde sunt trimiși. Cu deosebire cuvântarea Prea Sfințitului Andrei a impresionat prin adâncimea gândurilor și prin frumusețea literară a graiului în care au fost rostite aceste gânduri.

Noii episcopi au și primit învestitura regală, iar după sfintele sărbători vor fi așezați cu mare alaiu în scaunele lor, de unde suntem siguri că vor păstori cu vrednicia pe care au dovedit-o îndeajuns acolo unde au slujit până acuma Bisericii dreptmăritoare a lui Hristos.

Bunul Dumnezeu să le ajute. Aceasta este urarea noastră și a țării întregi!

Dl E. Beneș, noul președinte al Republicei cehoslovace

La alții

RĂSBOIUL ITALO-ABISINIAN. In timpul din urmă activitatea pe fronturile răsboiului din Africa orientală s'a întețit. Aviația italiană a întreprins mai multe raiduri deasupra taberelor inamice pe cari le-a bombardat pricinuindu-le pierderi simțitoare. N'au lipsit însă nici ciocnirile directe dintre armatele diverse. In deosebi pe frontul de nord aceste ciocniri au fost uneori de-o remarcabilă violență. In săptămâna a treia din Decemvrie Abisinienii au atacat forțele italiene din regiunea râului Tacaze, izbutind să înainteze vr'o 20 km. spre nord de acest râu. Pierderile ambelor armate au fost considerabile.

Apropiindu-se anotimpul ploilor, Italienii iau măsurile necesare pentru întărirea pozițiilor lor și pentru construirea de drumuri noi cari să le facă posibilă aprovizionarea armatelor cu cele de lipsă.

Nici un semn de pace nu apare la orizont. Negusul nu e înclinat să cedeze, întrucât bizuindu-se pe concursul Angliei și al Ligii Națiunilor crede că va izbuti până la sfârșit să-și salveze integritatea teritorială și independența integrală a imperiului său. Pe de altă parte Mussolini nu pare a se speria prea mult de sancțiunile Societății Națiunilor și de perspectiva unui răsboiu naval cu Anglia — și continuă să facă cele mai întinse pregătiri pentru resistență până la izbânda finală a temerarei sale întreprinderi menite să asigure expansiunea colonială a poporului pe care îl conduce.

Lidj Iasoua, ex-împăratul Abisiniei, mort de curând în împrejurări misterioase

MASARYK—BENEȘ. Așa după cum prevestisem noi în numărul trecut al „Vieții Ilustrate“ — dl Masaryk și-a dat demisia din înalta magistratură a prezidenției republicii cehoslovace pe care a ocupat-o până acuma cu o inegalabilă competență.

Octogenarul șef de stat și-a indicat succesorul, iar parlamentul cehoslovac n'a făcut decât o formalitate constituțională proclamând pe dl Beneș, excelentul ministru de externe al Cehoslovaciei, președinte al statului amic nouă.

Cu prilejul alegerii sale la înaltul post de comandă, dl Beneș a primit entuziaste felicitări din toate părțile lumii. Deosebit de cordială a fost telegrama de felicitare pe care a trimis-o noului președinte al Cehoslovaciei dl N. Titulescu, ministrul nostru de externe.

PE FRONTUL DIPLOMATIC internațional răsboiul e de o fantastică intensitate.

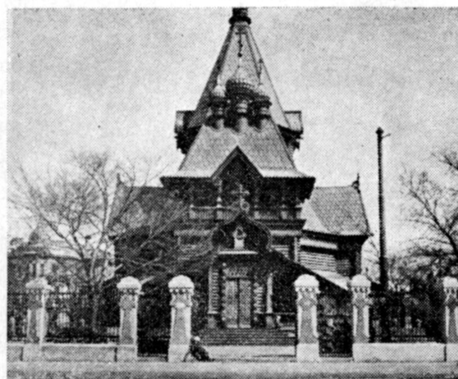
Propunerile de pace alcătuite de duetul Laval—Hoare au stârnit o cumplită opoziție în Camera Comunelor și în opinia publică engleză. Ele au fost interpretate ca „o primă dată agresorului“ împotriva prevederilor pactului fundamental al Ligii și împotriva intereselor

Angliei. Aceste propuneri au atras demisia dlui Hoare, ministrul de externe al Marei Britanii şi era cât pe-aci să surpe întregul guvern Baldvin.

Spiritul sancţionist s'a înăsprit în politica internaţională. Şi pentru a se apăra de urmările lui, Mussolini îşi întăreşte forţele armate în Libia, ameninţând Egiptul, care e punctul nevralgic al intereselor engleze. Folosindu-se de situaţia tulbure şi de strâmtorarea Angliei, Egiptul şi-a câştigat printr'o recentă răscoală regimul constituţional şi acum continuă lupta pentru câştigarea complectei sale independenţe.

In Franţa guvernul Laval încă şi-a slăbit situaţia. Totuşi — se ţine încă. Şi e bine că se ţine; fiindcă e singura speranţă în efortul internaţional de a păzi lumea de o nouă conflagraţie.

Partea cea rea a lucrurilor zace în faptul că nu se pune integral problema unei noi repartizări a coloniilor, care să mulţumească şi Italia, jertfindu-se ceva din vastul imperiu colonial al Angliei care smântâneşte bunurile pe întreg rotogolul pământului. Fiindcă, odată tot se va pune. Şi atunci va intra în horă şi Germania care în privinţa colonială stă chiar mai rău decât Italia.

Biserică ortodoxă-rusă în Mandjuria

IN EXTREMUL ORIENT Japonia îşi continuă acţiunea de autonomizare a provinciilor din nordul Chinei, cari devin în chip automat debuşeuri ale populaţiei şi ale mărfurilor nipone. Unde e de lipsă armatele japoneze mai fac câte-o incursiune şi pe teritoriu sovietic. Tot fără teamă. Că sovietele nu-s ispitite de gânduri răsboinice, cari le-ar încurca trebile înlăuntru şi ar putea să pună sfârşit regimului roşu dintre Petrograd şi Vladivostoc.

Japonia face ce vrea în extremul Orient, fiindcă în această parte a lumii nu-i nici o Ligă a naţiunilor care să-i încurce planurile ameninţându-o cu sancţiuni.

DE TOATE ŞI DE PRETUTINDENI

GHIVECIU

CÂINI FUNCŢIONARI. Se poate spune că există în Reich peste şapte sute de câini cari sunt autentici funcţionari la căile ferate... Câinii aceştia sunt folosiţi mai ales pentru supravegherea căilor şi pentru căutarea criminalilor în cazuri de tâlhării sau de omoruri, ori atentate asupra trenurilor.

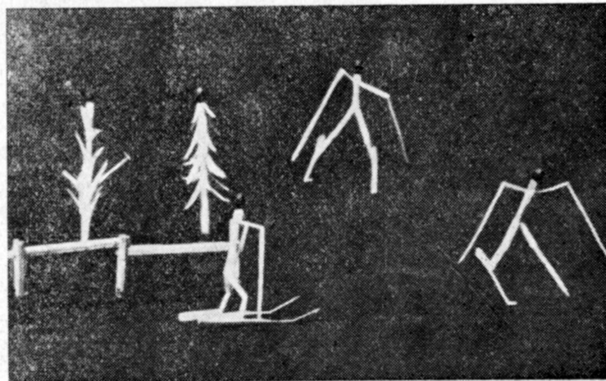
Durata serviciului este de 9 ore pe zi.

Leafa lor constă din mâncare şi bătae (în caz de incorectitudine).

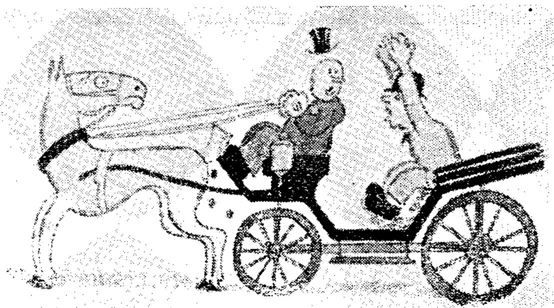
Un funcţionar al căilor ferate germane

PATRUSPREZECE ORE LA TELEFON. Directorul unei fabrici de automobile din Londra a vorbit de curând la telefon cu reprezentantul său din Paris nu mai puţin de patrusprezece ore. Se spune că în această convorbire telefonică numitul director a fixat preţurile noi ale automobilelor pentru anul 1936 şi a controlat registrele reprezentanţei sale dela Paris. Chestia cu fixarea preţurilor merge şi la telefon, chiar bine; dar controlul registrelor — fără aparat de televiziune, merge mai greu. Iar la noi, n'ar merge de loc...

Aspect de iarnă: Skiori din... chibrituri

Viața veselă

— Pentru Dumnezeu, birjar, dar n'am putea merge mai repede?

— Ba am putea, dar unde să-mi las calul şi trăsura?...

CALATORIE NESIGURA

— Cu ce-mi garantezi că mă treci nevătămat pe malul celălalt al râului?

— Dacă vă înecaţi, vă dau banii înapoi.

FĂRĂ AJUTOR

— Spune-mi, dragă, nu ţi-a căutat nici un medic bărbatul înainte de a muri?

— Vai de el, săracul; s'a chinuit singur. A murit fără ajutorul doctorului!

AH, DOLARUL

Clientul: Chelner, socoteala!

(Chelnerul dă socoteala).

Clientul: Asta e prea mult: în lista de mâncare scrie 60 Lei friptura şi dta îmi ceri 75 Lei.

Chelnerul: Da, dar chiar acuma ni s'a telefonat, că s'a urcat dolarul...

SPIRITISM

— De-o jumătate de oră aştept să-mi răspundă bărbatul d-tale...

— Fii cu răbdare, domnule, bărbatul meu a fost chelnăr.

ÎL DERANJEAZĂ

In stalul unui cinematograf o doamnă deosebit de elegantă îşi etala pălăria după ultima modă. Doi domni cari şedeau în banca următoare vorbiau destul de gălăgios despre pălăria doamnei.

— Vă deranjează pălăria mea? — întrerupe doamna nervoasă.

— Păi sigur că mă deranjează — răspunde unul din domni — că de v'o vedea nevastă-mea şi ei îi trebue una d'aia.

DATOR CU MULŢUMITĂ

— Şti ce bine îi stă tatălui tău cu părul alb?

— Da, şi cu toatecă mie mi-l datoreşte, pentrucă zice că-i scot peri albi, totuşi mai e supărat pe mine.

COPIL DEŞTEPT

Mama: Gogule, fiindcă n'ai fost cuminte, mergi îndată în cămară şi adu-mi biciuşca. O să-ţi dau eu ţie...

Gogu: (dupăce intră în cămară, se întoarce cu o ceaşcă în mână). Mamă dragă, n'am găsit biciuşca, dar am găsit borcănaşul acesta cu dulceaţă. Fii bună dă-mi un pic!...

POFTĂ BUNĂ!

— Chelner! Pentruce-mi serveşti mâncare stricată? Ia vezi ce miros urât are friptura aceasta!

— Nu se poate, domnule. Mirosul vine dela peştele Domnului care mănâncă la masa de-alături.

BEŢIVUL

Soţia: Nu ţi-e ruşine obrazului? Ai ajuns de râsul lumii. Ştii că ieri ai fost adus acasă beat mort?

Beţivul: Păi dacă am fost mort, de unde era să ştiu?

EL TĂIA MAI MULT

Doi chirurgi se întâlnesc:

— Felicitările mele dragă colega, pentru reuşita operaţiei ce-ai făcut lui Popescu.

— Mulţumesc, dar era un fleac... iacă i-am tăiat o bucată din picior...

— Şi ce plată ai primit?

— O mie de Lei.

— Bree! Pentru suma asta eu i-aş fi tăiat amândouă picioarele!

ÎNTRE BEŢIVI

— Pentruce bei vinul cu un paiu?

— Pentrucă am jurat nevestei să nu duc paharul la gură şi mă ţin de făgăduială.

ÎŞI ASCUTE DINŢII

— Ioană, du-te si spune domnului că e gata masa.

Ioana, servitoare nouă, venită de curând dela ţară, intră în odaia domnului şi găseşte pe domnul frecându-şi dinţii cu peria. Ii spune şi se întoarce înapoi.

— Ei, bine, Ioano, ai făcut ce ţi-am spus?

— Da, cucoană! Domnul vine numai decât. Tocmai îşi ascuţia dinţii cu o pilă.

PRIETEN BUN

Unul: — Peste trei zile mă cunun; te rog vino să-mi fii martor la oficiul stării civile.

Al doilea: Viu, frate, cum să nu, căci eu nu-mi părăsesc nici odată prietenii la nenorocire.

DACĂ

— Cum îţi place ultima mea poezie?

— Bine, dacă va fi ultima...

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRAȚIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECȚIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE DE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICA „ANDREIANĂ"

ABONAMENTE SE POT FACE ȘI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANA, SIBIU

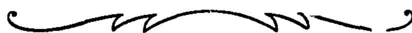

Pentru abonați

Dacă nu mai găsiți revista la librăria dela care ați cumpărat-o până acuma, adresați-Vă direct administrației. Pentrucă nu mai trimitem revista librăriilor cari nu-și achită datoria față de noi.

Cereți „Viața Ilustrată" la restaurante și cafenele

Nu uitați să Vă înoiți abonamentul la „Viața Ilustrată" și să recomandați revista prietinilor și cunoscuților D-Voastră. „Viața Ilustrată" este unica revistă de familie, care duce în casa Românului lumină pentru suflet și desfătare pentru ochi.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

IN ACEST NUMĂR:

NICOLAE COLAN:	Prea multe idei și prea puțină ascultare
Dr. E. NICOARĂ:	Isuse, unde ești?
DAFNA-BLAGAIANA:	Aș vrea (poezie)
I. V. SPIRIDON:	Anul nou (poezie)
GRIGORIE T. MARCU:	Presa in Germania nouă
Dr. GH. PREDA:	Desechilibre sufletești
IOAN MARTIN:	Curechiul
I. V. SPIRIDON:	Bisericuța din deal (poezie)
I. ȚARINĂ:	Rugăciunea săracului (poezie)
DINU PAJURĂ:	Inculpatul lipsește
A. NANU:	Vlăstarul Corvinului
Z. A.:	Leii (poezie)
Prof. OCTAVIAN DRAGOȘ:	Tineretul și lectura
Prof. A. CREANGĂ:	Spre culmi
Dr. EUGEN DOBROTĂ:	Prin țările apusene

L. BOLOGA și N. C.: CRONICĂ LITERARĂ: Flori creștine. Ajută-te singur sau caracter, purtare și stăruință, ilustrate cu ajutorul biografiilor. Evanghelia tălmăcită pentru timpul prezent. Icu.

N. C.: CRONICĂ INTERNĂ: Concertele de colinde. Duelul Betlen-Titulescu. Noii episcopi ai Aradului și Hotinului.

N. C.: CRONICĂ EXTERNĂ: Răsboiul italo-abisinian. Masaryk—Beneș. Pe frontul diplomatic. In extremul Orient.

GHIVECIU: Câini funcționari. Patrusprezece ore la telefon.

VIAȚA VESELA — NUMEROASE ILUSTRAȚII

Colaboratorii noștri sunt rugați să-și trimită la timp cronicile lor însoțite de fotografii. Când aceste cronici ne sosesc prea târziu, nu le putem publica.

„VIAȚA ILUSTRATA" intră în al treilea an al existenței sale. Netrăind decât din jertfelnicia creștinească a colaboratorilor săi și din înțelegătorul sprijin pe care i-l acordă cititorii — revista noastră își va purta și de-aci 'nainte sarcina plină de cinste de a duce în familia ortodoxă lumină pentru suflet și desfătare pentru ochi.

La acest număr toți abonații noștri primesc în dar un calendar de perete.

Tuturor colaboratorilor și cititorilor „Vieții Ilustrate" le dorim un creștinesc și românesc an nou fericit.